

VASARIO
ŠEŠIOLIKTOJI

Šimet sueina 34 metai, kada Vilniuje Lietuvos Taryba pasirašė Lietuvos Nepriklausomybės atstatymą. Tas aktas buvo ilgos ir sunkios kovos vaisius, kankinamos ir žudomos, bet nenuždytos tautos prisikėlimas.

Tik 22 metai buvo savarankiškos kūrybos laikotarpis, davęs gražią pradžią pasireikšti lietuvių tautos genijui. Per tą laiką augo visokeriopa mūsų tautos ir valstybės pažanga. Mes išsiauzy rusiškos vergijos priemiesčių gatvėlių buvome išėję į plačius vakarų vieškelius ir daugelyje sričių buvom pradėję sveikas lenktynes su savo artimais ir tolimais kaimynais.

Paskutiniai 12 metų yra paženklinę baisia lietuvių tautos goigota. Iš eilės jau trečioji okupacija terioja mūsų žemę ir žmones. Lietuvių tauta, budelio plakama, kasdien atiduoda kraujo aukas, bet nemiršta. Laisvę jokiom priemonėmis nenužudoma ir kančioje prisikelia. Prisikels ir mūsų tautai, prisikels ir kitiems milijonams pavergtųjų.

Sioji Lietuvos Nepriklausomybės atstatymo šventė mums teikia kiek daugiau vilčių, negu jų matydavom prieš kelius metus. Mes esam liudininkai, kada pasaulis atbunda ir pradeda įžiūrėti prasikaltėlius. Mes trokštame, kad teisingumo mastas būtų greičiau pritaikytas visoms tautoms ir įgyvendinti paskutiniojo karo metu skelbti laisvės ir teisingumo šūkiai. Ir prezidento Trumano sutikimas vasario 16-osios išvakarėse priimti Amerikos lietuvių atstovus, yra ženklas, kad mūsų laisvės šauksmas girdimas.

Tegu mellė Lietuvos dega mūsų širdyse!

ATSKRENDĄ RETI
SVEČIAI

Šį trečiądienį į New Yorko aerodromą atskrenda trys reti svečiai — praėjusią vasarą Baltijos jūroje drąsiai nuginklavę rusus ir pasiekę Švedijos krantus. Tai trys kovojančios Lietuvos jauni vyrai, nepasidavę priešpaulai, pralaužę geležinę uždangą ir į vakarus atnešę mūsų tautos laisvės šauksmą.

New Yorko aerodrome ruošiamas šių retų svečių iškilmingas sutikimas. Dalyvaus Lietuvos generalinio konsulato, Free Europe, Voice of America, Informacijos Centro ir kitų organizacijų atstovai.

Vėliau šie reti svečiai lankysis įvairiose Amerikos lietuvių kolonijose ir žodžiu papasakos apie tėvynės kančias.

Šie trys vyrai yra ne eiliniai pabėgėliai iš krašto. Jie žygiui, praveržti iš už geležinės uždangos, turėjo ilgai ir planingai ruoštis. Jie turėjo nugalėti labai daug pavojų ir kovotojo drąsa daug ko išsižadėti. Tat reikia manyti, kad lietuvių kolonijose jie bus reikiamai priimti ir išklausyti.

NAUJAS SKYRIUS
DIRVOJE

Siame Dirvos numeryje pradame spausdinti Uršulės Žemaitienės "Suvalkiečių vestuves". Redaguota mūsų tautosakos specialisto ir tyrinėtojo Dr. J. Balio. Uršulė Žemaitienė Amerikoje jau išgyveno 36 metus. Kitų raginama ji parašė savo prisiminimus, kuriuose praskleisti didieji mūsų tautos turtai Senieji ir naujieji ateiviai pasakite juos, ir pamatysit, kaip gyva tebėra Lietuva, kokia didelė mellė jai reikiama.

DIRVA

THE FIELD

Aiškina Katyno misteriją

Pereitą sekmadienį New Yorko lenkų buv. politinių kalinių (nacių ir bolševikų) draugija surengė specialią akademią, kurioje kalbėjo Atstovų Rūmų narys Ray J. Maddenas, Katyno žudynės tirti komisijos pirmininkas, ir genocido konvencijos autorius prof. Lemkinas.

Atst. R. J. Maddenas pabrėžė, kad Katynas yra tik viena grandis iš didžiulės tokių nusikaltimų grandinės. Visi toki nusikaltimai turį būti išaiškinti ir žmonijai parodyti tikrieji kaltininkai.

R. J. Maddenas taip pat pasisakė prieš izoliacionistų propagandą, nurodymas, kad, jei po pirmojo karo Jungt. Valstybės nebūtų pasukusios į izoliacionizmą, jei būtų dalyvavusios Tautų Sąjungoje, tai nebūtų įsigalėjęs Hitleris, būtų buvęs sudraustas Mussolinis Etiopijoje ir greičiausiai nebūtų įvykę antroji pasaulinė katastrofa, nebūtų galėję įvykti ir tokių dalykų, kaip Katyno žudynės.

Prof. Lemkin pabrėžė, kad genocidas yra dar didesnė ir pavojingesnė nelaimė, negu karas. Apie Katyno žudynių tyrimą atstov. Maddenas plačiau nekalbėjo, kaip buvo tikėtasi susirinkusiųjų jo kalbos paklausyti. Tyrimo komisijos darbas dar nebaigtas ir jis negalėjo tos temos smulkiau paliesti.

Vienas iš dramatiškiausių tos komisijos veiklos momentų buvo pareitą savaitę, kai viešame komisijos posėdyje buvęs lenkų karys liudijo pats matęs dalį Katyno žudynių, kada buvę nužudyta apie 220 lenkų karininkų. Jis liudijo būdamas apdengtas tam tikru maišuku ant galvos, kuriame buvo tik skylutės akims ir lūpoms. Po liudijimo jis buvo nuvestas į slaptą kambarį, kur jis persivilkio ir drabužius, prieš išeidamas į gatvę, kad sovietų agentai negalėtų nustatyti, kas jis yra ir nenužudyti.

Jis pasakojo, kad 1939 metais rugsėjo mėnesį buvo bolševikų suimtas ir laikomas kalėjime kažkur apie Smolenską. Su vienu kunigu ir kitu kariu jam pavykė iš kalėjimo pabėgti. Jie kalėjime girdėję kalbant, kad nuo ten nelabai tolimame Katyno miške vyksta žudynės. Pabėgę iš kalėjimo jie visi trys patraukę link Katyno, kur ir užtikę dideles iškastas duobes. Jie įsilpę į medžius. Vakare tą dieną buvusi apšviesta elektros šviesa. Netrukus buvę atvaryta apie 220 lenkų karininkų ir prasiidėjusios žudynės. Karininkai buvę vedami surišti poromis. Kiekvieną auką du sargybiniai naidavę, vienas laikydavęs, kitas imdavęs kimštį ir burną plūvenas. Kurie priešinę, o tokių būvę daugumas, nušaudavę į pakaušį. Kiti buvę tiesiog įstumti į duobę užkimštomis burnomis, nenušauti. Tokia egzekucija vykusi apie pusantros valandos.

Po egzekucijos enkavedistai išvykė iš miško. Liudininkas su draugais paryčiais išlipę iš medžių ir pasišalinę. Maždaug po savaitės jie buvę vėl sugauti. Liudytojas buvęs išvežtas į kalėjimą Sibire. Po keturiolikos mėnesių jam buvę leista įstoti į Anderso kariuomenę. Tuo būdu jis išsigelbėjo ir šiuo metu yra Amerikoje. Bolševikai, žinoma, nežinoję, ką jis yra matęs.

Tai yra bene pirmas liudytojas, kuris pareiškia pats matęs tas žudynes. Šiaip jau tik iš kelių duomenų sprendžiama, kada ir kaip tos masinės lenkų karininkų žudynės įvyko. Bolševikai stengiasi įrodinėti, kad tos žudynės tai vokiečių darbas, bet dabar net ir daugumas jų, kurie anksčiau naiviai tuo tikėjo, ima įsitikinti, kad yra tikrieji Katyno kaltininkai.

PALIAUBŲ DERYBOS VĖL
UŽKLIŲA

Pareitą savaitę jau buvo pasisklidusios labai optimistiškos žinios iš derybininkų palapinių — skirtumai jau esą nedideli ir galima tikėtis, kad susitarimas netrukus gali būti pasirašytas. Tad buvo pereita prie paskutinės klausimų kategorijos — ką paliaubų delegacijos turi rekomenduoti savo vyriausybėms daryti paliaubų susitarimą pasirašius.

Komunistai atėjo su savo pasiūlymu tuo klausimu. Ne vėliau kaip per tris mėnesius nuo paliaubų pradžios turi susirinkti politinė konferencija, kurioje turi dalyvauti Šiaur. Korėjos, Kinijos, USA ir kitų Korėjos kare dalyvavusių JTO narių delegacijos. Ta konferencija turi svarstyti: 1. Atitraukimo iš Korėjos visų svetimų kariuomenių klausimą, 2. Taikingą Korėjos sutvarkymo klausimą, 3. Kitus klausimus, surištus su taika Korėjoje.

JTO delegacija sutiko, kad tokia konferencija būtų suaukšta per tris mėnesius. Bet pasiūlė, kad toje konferencijoje dalyvautų ir Pietų Korėjos delegacija (P. Korėja nėra JTO narys), kad būtų kalbama ne apie "svetimų", o "Ne Korėjos" karinių pajėgų atitraukimą, ir kad būtų kalbama tik apie Korėjos taikos klausimus, bet ne apie su taika "surištus" klausimus.

Skirtumas čia yra tas, kad "svetimomis" kariuomenėmis komunistai laikys visas JTO narių pajėgas, bet nelaikys svetimomis kinų "savanorių". O su Korėjos taika "surišti" klausimai komun. yra ir Kinijos priėmimo į JTO klausimas, ir Formozos, ir Indokinijos klausimas ir t.t. JTO delegacija reikalauja tas derybas apriboti vien tik Korėjos klausimais (suvienijimas, demokratinės santvarkos apdraudimas ir t.t.).

Komunistai šį pasiūlymą atmetė. Jie griežtai reikalauja, kad ryšium su Korėja būtų deramasi visais komunistinė Kinijos vyriausybę interesuojančiais klausimais.

Šioje vietoje visas paliaubų klausimas vėl bus užkliuęs...

ITALIJA NUTRAUKIA
TAIKOS SUTARTĮ SU
SOVIETAIS

Italija vėl negalėjo būti priimta į Jungt. Tautų Organizaciją, kadangi Sovietų Sąjunga Saugumo Taryboje pareiškė vedėlę jos priėmimo. Maskvos delegacija jau penktą kartą taip užkiro kelią Italijai į JTO. Mas-kva, žinoma, neturi jokių teisinių priežasčių tai daryti, bet ji iš Italijos klausimo daro savotišką "prekybą". Ji sutiktų du jį išsigelbėti ir šiuo metu yra Amerikoje. Bolševikai, žinoma, nežinoję, ką jis yra matęs.

kurios yra jau pripažintos nuolat laujančios savo tarptautinius pasižadėjimus ir pačią taikos sutartį, JTO organizacija į šitokią negarbingą prekybą eiti nesutiko.

Italija, galutintai pasipiktinusi tokiu Maskvos elgesiu, dabar viešai pareiškė, kad Maskvos vyriausybė tuo sulaužė taikos sutartį su Italija. Dėl to Italijos vyriausybė nuo šiol laiko, kad taikos sutartis, kiek ji liečia Italijos santykius su Sovietų Sąjunga, nustojo galios dėl pačios Sovietų Sąjungos tos sutarties nevykdymo.

Visos kitos valstybės, sudariusios taikos sutartį su Italija, jau yra sutikusios tą sutartį peržiūrėti ir faktiškai jau yra sutarusios dėl tos revizijos turinio. Praktiškai tai reiškia, kad nuo šiol Italijos jau nebevaržys nuostatai apie ginklavimosi apribojimą: ji galės gamintis ir įsigyti naujų laivų, lėktuvų, tankų ir t.t. Pagal taikos sutartį Italija turėtų turėti teisės laikyti tik labai apribotą kiekį. Taip pat atkrinta ir kariuomenės skaičiaus apribojimas.

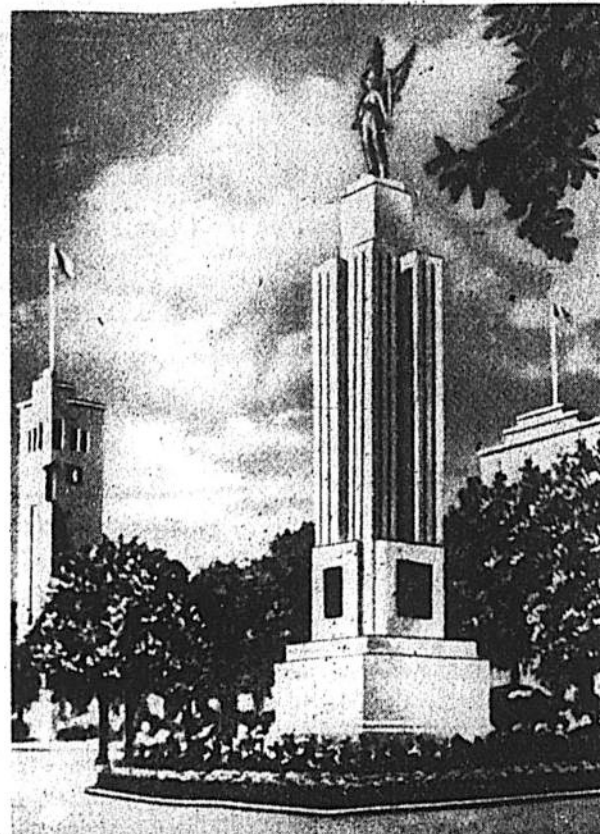
Italija taip pat nebemokės nei karo reparacijų sovietams.

TREČIA LĖKTUVŲ NELAIMĖ
ELIZABETHE

Pirmadienio rytą Elizabeth, N. J., prieš nusileisdamas į Newarko aerodromą vėl sudužo didžiulis keturių motorų lėktuvas, nukrisdamas į 50 butų namą. Tai jau trečia tokia katastrofa Elizabeth per paskutinius du mėnesius.

Kai prieš porą savaičių įvyko antroji iš eilės tokia nelaimė, buvo spėjama, kad kažkas yra netvarkoj su radaro įrengimais, kuriais vadovaujamasis lėktuvo pilotas, kada dėl blogo oro jis negali matyti, kur jam reikia nusileisti. Kadangi šį kartą išliko gyvų žmonių, tai aiškėja, kad katastrofos priežastis buvo motorų gedimai. Tai dar galutinai neišaiškinta. Bet po nelaimės tuojau buvo įsakyta Newarko aerodromą uždaryti.

V. R.

Lietuvos savarankiškumo ir laisvės simboliai

JT šeštai sesijai pasibaigus

Mūsų korespondentas kalbasi su Rooseveltienė

Vasario mėn. 5 d. šeštoji Jungtinių Tautų sesija Paryžiuje buvo oficialiai uždaryta. Darbai baigti ir per 1000 suvažiavusių, iš 60 kraštų delegatų krauna savo žemodanus — apleidžia šią šalį, kur tiek kalbėta...

4,000,000 dolerių kainavęs, prie Trokadero Rūmų prilipdytas laikinas JTO pastatas jau "pamerktas mirti". Du tūkstančiai to dėl jos priėmimo. Maskvos delegacija jau penktą kartą taip užkiro kelią Italijai į JTO. Mas-kva, žinoma, neturi jokių teisinių priežasčių tai daryti, bet ji iš Italijos klausimo daro savotišką "prekybą". Ji sutiktų du jį išsigelbėti ir šiuo metu yra Amerikoje. Bolševikai, žinoma, nežinoję, ką jis yra matęs.

džiai, ir vėl tarnaus pirmą kartą paskirčiai: simfonijų koncertams, baletams, dramoms, tragedijoms, kurių pabaiga, tačiau, žiūrovams iš anksto yra žinoma.

Lietuvos klausimas šioje sesijoje nebuvo iškeltas. Nebuvo mūsų krašto okupacijos — pavojimo klausimas tiesiogiai palieštas. Tačiau netiesiogiai, tarp kitko, Lietuvos vardas buvo daug kartų suminėtas pabrėžiant faktą, kad Lietuva rusų buvo jėga aneksuota, buvo paminėta Lietuvos kalvarija, kančios. Bet visa tai tik kitomis progomis, kalbant kitais klausimais. Mūsų diplomatai, politinės bei visuomeninės organizacijos ir asmenys, kurie kraštai mūsų laisvės palaikė, kurie griežčiau rusus puolė, kurie mus sėdinti rinkosi JT pilnates posė-

dyriausybės turėtų būti pirmiausiai nukreipti mūsų demarsui, nes iš tų kraštų yra daugiausiai vilties sulaukti mūsų kraštui bent moralinės paramos.

Faktas, kad lietuvių delegacija su Lietuvos Diplomatinės Sejo prysaky, buvo oficialiai JT vadovybės priimta, su jais oficialiai kalbėta, memorandumai įteikti, rodo, kad mūsų klausimas nėra "palaidotas", o tik tuo tarpu atidedamas. Taip pat yra ir dėl genocido.

Lietuvių spaudoje netruko pagiežos dabartinės JAV delegacijos pirmininkės Ponos Franklin D. Roosevelt adresu dėl jos atsakymo kokiame tai žurnalistui sekę JT darbus, turėjo progos pamatyti, kurie kraštai mūsų laisvės palaikė, kurie griežčiau rusus puolė, kurie mus sėdinti rinkosi JT pilnates posė-

Gubernatoriaus
PROKLAMACIJA

Ohio gubernatirus Frank J. Lausche vasario 16-osios proga paskelbė šią proklamaciją:

KADANGI, 1952 m. Vasario 16 dieną yra Trisdešimt Ketvirtoji Lietuvos Respublikos Nepriklausomybės sukaktis, ir KADANGI, ši draši tauta dabar yra prispausta militarinės diktatūros ir paklūvusios nepasotinamam Rusų Imperializmo nasrus, ir

KADANGI, ši sukaktis yra svarbus įvykis lietuviškos kilmės amerikiečiams, kurių širdyse šviesiai dega vilties liepsna, kad Lietuva pagaliau vėl bus atstatyta į savo ankstyvesnę vietą tarp nepriklausomų pasaulio tautų.

TODEL, Aš, Frank J. Lausche, Ohio gubernatoriaus, skelbiu 1952 m. Vasario 16 Dienes šeštadienį Lietuvos Nepriklausomybės Diena, ir rašau ją šventi netik besidominčias grupes, organizacijas, bei paskirus žmones, bet ir visus amerikiečius, kurie gerbia ir praktikuoja Dievo duotas laisvės ir lygybės teises.

Frank J. Lausche,
Gubernatorius

Šiandieną, vasario 6 d., Jūsų korespondentas kreipėsi į Poną Roosevelt tuoj po jos konferencijos Trokadero Rūmuose klausdamas: "Kaip interpretuotinas Jūsų pareiškimas genocido klausimu, pareiškimas Washingtono aerodrome?"

Poną Roosevelt atsakė: "Aerodrome buvau paklausta apie genocidą. Tuo laiku aš galvojau visai apie ką kitą ir mano trumpas atsakymas dėl veikimo formos, keliant genocido klausimą, buvo neteisingai interpretuotas (misinterpreted). Toks rimtas klausimas nekelinas paskubomis. Kaltinimai neturi būti mesti paskubomis ir neparuošti. Genocido klausimą reikia kelti, bet tik labai rūpestingai reikalinga dokumentuoti ir įnešti į JT darbų programą bendra tvarka, formaliais keliais ir visu rimtumu".

Tie pasipylę protestai, greičiausia, kokio nesupratimo išdava.

Paryžiaus spaudoje, vertindama JT šeštosios sesijos darbus, randa, jog ji atsieik šešis pozityvius punktus:

1. Pavyko baigti tris metus užsitęsijusį "divorsą" tarp Vakarų ir Rytų dėl nusiginklavimo problemų. Nors šiuo reikalu jokio pagrindinio susitarimo neat-siektas, vistiek, atsirado bendra kalba, sudaryta pastovi nauja komisija nagrinėti atominių ir kitų ginklų klausimus.

2. Sutarta šaukti Saugumo Tarybos posėdžius kiekvieną kartą, kada tik atsirastų nors ir mažas reikalas. Tokiu būdu atidarytas kelias didžiųjų pasitarimams.

3. Pirmą kartą po karo JT posėdžiuose dalyvavo vokiečių delegatai, kaip "liudininkai" dėl Vokietijos visuotinių rinkimų.

4. Šios sesijos metu gimė nauja valstybė — Lybija. JT tuo kūdikiu džiaugiasi, nors kai kas pastebi, kad gimdymas įvyko prieš terminą.

5. 800,000 pabėgėlių iš Palestinos buvo pradžiuginti — jiems nubalsuoti 240,000,000 dolerių kreditai.

6. Užakcentuotas nuomonių vieningumas ir bendras Vakarų frontas nuolat nubalsavęs rusų "bloką", nors, kaip ir pabrėžiant demokratiškumą, ne visuomet eita į koją...

Galima dar pridėti, kad JT rėmuose pasireiškė nauja, gana vieninga jėga — arabų kraštų ir Azijos blokas.

J. Masiulis, Paryžius

Lithuanian Weekly, published by
Ohio Lithuanian Publishing Company,
6820 Superior Ave., Cleveland 3, Ohio.
Phone: ENdicott 1-4486. Issued in
Cleveland, Ohio, every Thursday. Editor
Baltys Gaidžiūnas.

Entered as Second-Class matter
December 6th, 1916, at Cleveland
under the act of March 3, 1879.

Subscription per year in advance:
in the United States — \$5.00 in Can-
ada — \$5.50, elsewhere — \$6.50.
Single copie — 10 cents.

Lietuviškas savaitraštis, leidžiamas
Ohio Lietuvių Leidybos Bendrove,
6820 Superior Ave., Cleveland 3,
Ohio. Telefonas: ENdicott 1-4486. Iš-
eina kiekviena ketvirtadienį. Redakto-
rius Baltys Gaidžiūnas.

Iregistruota kaip antros klasės
siuntis 1915 metų gruodžio 6 d., Cle-
velande pagal 1879 m. kovo 3 dienos
įstatymą.

Prenumerata metams iš anksto:
Jungtinėse Amerikos Valstybėse —
\$5.00, Kanadoje — \$5.50, kitur —
\$6.50. Atsk. Nr. kainą 10 centų.

KAS ir KUR

• Vysk. V. Brizgys, kuris da-
bar lankosi Venecueloje, buvo
priimtas Venecuelos užsienių rei-
kalų ministerio ir kitų aukštųjų
užsienių reikalų ministerijos pa-
reigūnų.

• Vokietijoje, prie Bodeno ežero
mirė Kuršmarių Ventės Rago
švyturio sargas Posingis. Jis,
turėdamas daug laisvo laiko, sa-
vo tarnybą buvo praplatęs pra-
skrendančių paukščių žiedavimu.
Iš viso jis buvo sužiedavęs 19246
paukščius, kurie priklausė 72 rū-
šims. Jo žiedavimo darbai labai
padėjo paukščių keliui tyri-
nėtojams. Ventės Rago jis pra-
buvo nuo 1924 iki 1944 metų.
Mirė Vokietijoje, kaip tremti-
nys, prie Bodeno ežero. Ten bu-
vo kaip ir perkelta Rasytės
orientologijos stotis, kur Posin-
gis buvo gavęs darbo.

• Vasario šešioliktosios proga
per Laisvosios Europos radiją
iš Muencheno, Vokietijoje, apie
Lietuvą bus kalbama čekų, slo-
vakų ir vengrų kalbomis. Bus
duoti lietuviškos muzikos ir dai-
nos koncertai.

• Bagotos universitete, Kolum-
bijoje, V. Mankelūnas apginė
disertaciją ir gavo filosofijos
daktaro laipsnį.

• Lietuvos Miškininkų Sąjunga
išseivijoje išleido savo laikraščio
"Girios Aidas" 3-4 Nr. Nume-
ryje gausu vertingosios tos srities
medžiagos. Atsikiro "Girios Ai-
dą" numerio kaina \$1.50. "Gi-
rios Aidas" galima užsisakyti:
P. Šilas, 913 West 18 St., Chi-
cago, Ill.

• Balso Direktoriaus Europoje
Istaiga, buvusi Vokietijoje, Bad
Salzfluen, Baumstr. 17, nuo š.
m. vasario mėn. 7 d. persikėlė
į Hannoverį, nes iki šiol naudo-
tus namus Bad Salzfluen teko

perleisti savininkui.
Dabartinis Balso Direktoriaus
Europoje p. Pr. Zundės adresas
yra šis: (20a) HANNOVER —
Kleefeld, Hegelstr. 6, Germany.

• Prof. J. Kaminskas iš JAV į
Vokietiją grįžta vasario mėn.
pabaigoje. Prof. J. Kaminskas
yra Tautos Fondo valdytojas.

• Vasario šešioliktą, kaip lietu-
vių dieną, paskelbė specialiais
raštais Michigan ir Maryland
gubernatoriai.

• Los Angeles šv. Kazimiero
lietuvių parapija, švensta da-
ra parapijos dešimtmetį, išleido lei-
dinį. Leidinys skirtas parapijos
dešimtmečiui ir naujos parapijos
bažnyčios pašventinimui atminti.
Atspausda Lietuvių Dienų spaus-
tuvėje.

• A. Mironas, Chicagoje, išleido
knnygėlę, "40 populiarių dainų".
Knygėlės kaina 75 ct.

• PLB Vokietijos Krašto Val-
dyba naujuoju Vasario 16 Gim-
nazijos direktoriumi paskyrė ži-
nomą pedagogą, buvusį Jurbarko
Valstybinės Gimnazijos di-
rektoriu — rašytoją Antaną
Giedrį — Giedraitį, kuris šias
pareigas jau perėmė.

Gimnazijos mokytojų dra-
dabar sudaro šie mokytojai: Dr.
A. Sakalauskas, Saliamonas An-
tanaitis, Bernardas Petkūnas,
Kun. Petras Girčius, T. Knopf-
milleraitė, O. Dirvelis, Jonas Ju-
raitis, Aleksandras Petkevičius,
Kazys Motgabis, E. Motgabiene
ir O. Gešventas bei A. Gasnerie-
nė, kuriuo vadovauja mokinių
bendrabučių ir duoda (silpniau
lietuvių kalbą mokantiems Klai-
pėdos krašto jaunuoliams) pa-
gelbines lietuvių kalbos pamokas
bei dėsto kūno kultūrą berniu-
kams ir mergaitėms. Be to, lau-

Pavergtoje tėvynėje

Tokia jau visa bolš. sistema,
kad joį eđa vienas kitą, o bol-
ševikiniam mene tat daroma
vad. "savikritikos" vardu. Anks-
čiau Korsakas eđa šimkų, šim-
kus Korsaką, o paskiausiai abu
užpuolė žydėlis D. Roda. Dabar
"Tiesoje" A. Jonynas, J. Mace-
vičius ir A. Rimkūnas užsipuolė
vilnietį poetą Alb. Žukauską, už-
jį naują eilėraščių rinkinį "Mi-
sų frontas". Nors Žukauskas net
susirisdamas įrodinėja, kokia
"pažanga" esanti padaryta bol-
ševikiniam kaime, tačiau "kriti-
kams" vis negerai, kad "auto-
rius nē žodžių neužsimena apie
klasų kovą, apie neturtingųjų
valstiečių pergalę toį kovoj prieš

kiama atvykstant mokytoja p.
Bistramienė, kurios atvykimas
dėl ligos buvo kiek susitrukęs.
Tenka pasidžiaugti, kad šis mo-
kytojų kadras yra stiprus ir nei
vienas iš jų tarpo nenumato ar-
timiausiu laiku išemigruoti.

Gimnazijos adresas: (23)
Diepholz, Am Flugplatz, Germa-
nų.

• Aitvarų kvartetas Brooklyn-
e dainavo į plokšteles šias dainas:
"Sudiev, kvietkeli" — A. Kača-
nausko, "Gaudžia trimtiai" —
M. Petrausko, "Valsas" — J.
Brahmės ir "Svajonė", tango —
V. Jančio. Kvartetas artimiausiu
laiku koncertuoja trijose vietose:
vasario 16 d. Stamford,
Conn., vas. 17 d. Wilkes-Barre,
Pa. ir vas. 23 d. Waterbury,
Conn. Savo metinį koncertą
Brooklyne kvartetas rengia ge-
gužės 11 d. Kvarteto kvietimo
reikalais galima kreiptis šiuo
 adresu: J. Sodaitis, 335 Union
Ave., Brooklyn 11, N. Y.

• Kovo 9 d. Apreišimo parapi-
jos salėje Brooklynje įvyksta di-
delis literatūros ir dainos vaka-
ras, kurio programa atlieks Bernar-
das Brazdžionis, Antanas
Gustaitis, Henrikas Kačinskas ir
Aitvarų kvartetas.

• Gabija, Lietuvių Spaudos
Centras, persikėlė į naujas ir
erdvesnes patalpas: 335 Union
Ave., Brooklyn 11, N. Y. Čia
bus praplėsta leidyklos spaus-
tuvė.

• Brooklyne ruošiamasi atidary-
ti naują lietuvišką radijo va-
landą. Šiuo metu, užsidarius biz-
nierių radijo valandai, beliko tik
J. Ginkaus radijo valanda, kuri
taip pat iš 55 minučių jau su-
trumpinta iki 40 min.

ATITAIŠYMAS

Dirvos 6 Nr. 2 psl., po klise
buvo parašyta "Gydytoja Irena
Sakavičienė — Jesevičienė". Tu-
ri būti "Gydytoja Irena Saka-
vičiūtė — Jesevičienė".

buožės ir dvarininkus".

"Tėv. B." Nr. 74 praneša, kad
Maskvoj baigti LTSR pavilijono
statybos darbai. Jo paskirtis
"supažindinti plačiosios tarybų
šalies darbo žmones su Lietuvos
socialistinio ž. ū. mechanizacijos
ir kt. laimėjimais". Lenino ir
Stalino skulptūras padarė Pun-
dzius ir Vajvada, pavilijone ž.
ū. mechanizacijos skulptūras ir
keraminius, pagražinimus paga-
mino J. Mikėnas ir Kėdainis, o
patį pavilijoną projektą — arch.
K. Šešelgis, J. Kumpis ir A. Lu-
košaitis.

Šiuo metu Vilniuj ir Kaune
veikia po du komunist. teatrus,
po vieną Klaipėdoj, Šiauliuose ir
Panevėžy. Nuo 1947 m. Mask-
voj sudaryta speciali "lietuviš-
koji studija", kuri šiuo metu
ruošia scenos menui 32 rinkti-
nius komunistinius agitatorius.
Pirmieji "absolventai" iš tos
studijos buvo pasiųsti į Vilnių.

"Stalinėmis stipendijomis" ap-
rūpinti 5 studentai: Em. Rastei-
kaitė, K. Genys, Z. Zelčius, R.
Varnaitė ir R. Tumpa. Du gaus
na "vardinės Kočakovo ir Vach-
tango stipendijas".

Į komunistinę taikos propa-
gandą bolševikai nori įtraukti
ne tik vysk. Paltaroką, kan. J.
Stankevičių, "Telšių vyskupijos
valdytoją" P. Mažeikį, bet taip
pat visą eilę rašytojų, menininkų
ir kt. kultūrininkų, kuriuos
tremtiniais taip pat nori pa-
vaizduoti, kaip prosovietinius.

Po K. Petrausko "Tėvynės Bal-
so" Nr. 74 paskelbtas ir prof.
V. Mykoliaičio pareiškimas, ku-
riame rašoma, kad "mūsų visų
parašai dėl Taikos Pakto suda-
rymo tarp 5. didžiųjų valsty-
bių... patarnaus, kilniausiems
progresyvišioms žmonijos sie-
kimams įgyvendinti — taikai".

Vilniuje, pagal įsakymą buvo

sušauktas 6-sis Lietuvos, Lat-
vijos, Estijos ir Baltarusijos
sveikatos apsaugos ministerijų
medicinos mokslo tarybų plenu-
mas. LTSR atstovavo visas "me-
dicinos mokslo tarybos sąsta-
tas": akademikai V. Lašas, P.
Mažylis, V. Girdzijauskas, J.
Kairiūkštis, profesoriai ir do-
centai J. Sopauskas, P. Kupčins-
kas, B. Abraitis, B. Sidaravi-
čius, A. Jurgelionis, K. Neniš-
kis, L. Laucevičius, M. Marcin-
kevičius, K. Katilius, V. Baro-
nas, J. Runkevičius, P. Pakai-
naitis, K. Rimšelis ir kt. Prane-
šimus darė min. B. Penkauskas,
J. Sopauskas. Juos viešai garši-
no V. Kviklys.

Kaip bolševikai rūpinasi pa-
minklų apsauga, rodo šis pa-
vyzdys: N. Vilnios rajone, Me-
dininkų apyl. ribose, yra iš 14
a. istorinė pilis, bet ji griūva, o
ten gyvena įtaisę arklidę ir kiau-
lininką.

Į Ukrainą, Doneso baseino
akm. anglių kasyklas ir Molda-
viją gruodžio pabaigoj buvo iš-
siųstas liaudies dainų ir šokių
ansamblis su tokiais "kūri-
niais": švedo daina "Stalinas —
tai taika", "Kolūkių ačiū drau-
gui Stalinui", "Mes su Stalinu
— į saulę" ir kt. Išsiųstas buvo
visas sąstatas, 85 žmonės.

Per jėgą įrašydami visus vai-
kus į pionierius, komunistai
skelbia, kad šiuo metu jų skai-
čius Lietuvoj siekia 150.000.

SVEIKINIMAS Vincui Rasteniiui

Sveikiname p. Vincą Rastenių,
nuejusį dirbti į Laisvosios Eu-
ropos Komiteto centrą (Natio-
nal Committee for a Free Eu-
rope).

Mes tikime ir žinome, kad p.
Vincas Rastenis savo pasirošiu-
mu ir gabumais, daug kuo pri-
sidės prie pasaulio demokratijos
siekių laimėjimo ir Lietuvai lais-
vės grąžinimo.

Teisėjas John T. Zuris
Antanas Tulys

TAUPYTI GALITE IR LAISKAIS!
TAUPYKITE PAS SAVUS!
STANDARD FEDERAL
STIPRIAUSIA TAUPYMO ISTAIGA
AMERIKOJE MOKA AUKŠTĄ DIVIDENDĄ
TURTA per \$31,000,000
ATSARGOS FONDAS " \$ 3,000,000
STANDARD FEDERAL SAVINGS
AND LOAN ASSOCIATION OF
CHICAGO
4192 Archer Ave., Chicago 32, Ill.
JUSTIN MACKIEWICH, prezidentas • Telef. Virginia 7-1141
Istaigos valandos: Kasdien nuo 9 ryto iki 4 val. po pietų,
ketvirtadieniais nuo 9 ryto iki 8 vakaro,
trečiadieniai uždaryta.

Ar žinai?

Pasaulio kalendorius. Jau daug
metų žmonės galvoja apie vieną
visam pasauliui kalendorių.
Jungtinės Tautos prieš kelis me-
tus paruošė pasaulio kalendo-
rius projektą. Tačiau, tik 17
valstybių vyriausybės davė sa-
vo principinį sutikimą įvesti pa-
saulio kalendorių. Reikia tikė-
tis, kad šis sumanymas anksčiau
ar vėliau bus įgyvendintas.

Pagal naująjį projektą metus
sudaro tiek pat — 12 mėnesių.
Mėnesiai turi tuos pačius vardus.
Bet kiekvienų metų kiekviena
data (diena) atitiks tą pačią
savaitės dieną.

Metų ketvirtėiai lygūs. Ketvir-
tį sudaro 91 diena, 13 savaitių,
arba 3 mėn. Keturi ketvirtėiai
yra visiškai identiški. Mėnesį
sudaro 26 darbo dienos ir atli-
tinkamas skaičius sekmadienių.
Kiekvienai metais pridedama sek-
madieniu, sausio 1 d. Darbo me-
tu pradžia laikoma pirmadienis,
sausio 2 d.

Kiekvienas metų ketvirtis pra-
sideda sekmadieniu ir baigiasi
šeštadieniu. Metų ketvirtėiai pra-
sideda 31 dienos mėnesiu. Kiti du
mėnesiai turės po 30 dienų. Taip
sausio, balandžio, liepos ir spa-
lio mėn. turės 31 dieną. O va-
saris, vietoje buvusiu 28 arba
29 dienų, turės pastoviai 30 die-
nų.

Gruodžio 31 diena bus nedar-
bo diena ir vadinsis metų pa-
aigos švente.

Kilnojamųjų metų (366) vie-
na diena pridėdama prie birželio
mėn. paskutinės dienos ir ji taip
pat bus nedarbo diena. Taip
kiekvienais ketvirtaisiais metais
birželis turės 31 dieną ir ta die-
na vadinsis pasaulio šventadie-
niu.

Oxfordo universiteto (Angli-
joje) studento metinė stipendija
yra apie 940 dolerių. Iš šios su-
mos studentas turi sumokėti per
metus 644 dol. įvairių mokla-
ninigiu. Tik 296 dol. lieka dra-
bužiams, kelionėms ir kt. smul-
kioms išlaidoms. Dėl to du tre-
daliai Oxfordo studentų atosto-
gų metu privalo eiti dirbti.

Amerikos kariuomenės vado-
vybė muzikai per metus išleidi-
ja 26 milijonus dolerių. 281 karinis
orkestras ir apie 10.000 muzi-
kantų, kurių vidutiniškas meti-
nis atlyginimas 3000 dol., leng-
vai išpučia pro dūdas net mili-
jonus.

Atomine energija varomas
automobilis šiame amžiuje dar
nebus padarytas. Teoretinės
galimybės esančios, bet toks au-
tomobilis, turįs būti dramblio
dydžio. Kad apsaugojus auto-
mobilo atomini motoru nuo radijo
aktyvių medžiagų spinduliavimo,
reikėtų padaryti geležies ir be-
tono dėžę, kuri svertų apie 25

tonas.

General Electric ir Westing-
house Electric bendrovės 1953
m. tikisi pagaminti įvairių ato-
minių motorų praktiškams tiks-
lams. Pvz., atominis laivas "Nau-
tilius" jau yra pradėtas statyti.
Taip pat planuojami atominiai
garvežiai bei įvairios elektros ir
šilumos jėgainės.

Vasario 1 diena buvo 584 Ko-
rėjos karo diena. Per tą laiką
JAV išleido 10 milijonų dolerių ir
neteko 105.000 vyrų. Po ilgų
derybų karas tęsiasi toliau.

Pirmajame pasauliniame ka-
re Amerika kariavo 584 dienas.
Per tą patį laiką išleido du kart
daugiau dolerių ir neteko 300.000
karių. Bet už tai, po 584 dienų
karo, paskelbė taiką.

3 metų princas Charles, da-
bartinės Anglijos karalienės El-
zietos II sūnus, po karaliaus
Jurgio VI mirties paveldėjo ku-
niaiškio titulą su 280.000 do-
leriu metinio atlyginimo. Kara-
liškioi taryba saugos tuos pin-
igus iki kuniaikštis bus pilna-
metis. Dali pinigų išleis kuni-
gaikščio išlaikymui ir mokslui.

J. Stpž.

PAIEŠKOJIMAI

DILIS Vincas, iš Kilbešų k.,
Babty v., Kauno apskr.

ERSLOVAS Styonas, iš Ro-
kiškio dv., Rokiškio apskr.

GALINAITYTĖ - PECAITIE-
NĖ (PETCHAT) Morta, iš Tau-
ragės.

GALINAT Jonas, gyvenęs Col-
linsville, Ill.

JALOVECKAS Jonas, iš Me-
telių parap., Alytaus apskr.

PECAITIENĖ (PETCHAT —
GALINAITYTĖ) Morta, iš Tau-
ragės.

SABAS Antanas, iš Kriukų
m., Paežerių v., Šakių apskr.

SAVICKAS Jonas ir sesuo
SIMKIENĖ, Veronika.

SIMKIENĖ — SAVICKAITĖ
Veronika ir brolis SAVICKAS
Jonas.

URMANAVIČIUS Juozas ir
Petras, iš Butrimonių v., Aly-
taus apskr.

VENCLAUSKAS Juozas, iš
Vitrų k., Gražiškių v., Vilka-
viškių apskr.

WILLIAMS Viktorija.

ZELVYS Antanas ir Stanislo-
vas, iš Patumšalių k., Luokės v.,
Telšių apskr.

Jieškomeji ar apie juos turin-
tieji bet kurių žinių prašomi at-
siliepti Lietuvos Generaliniam
Konsului šiuo adresu:

CONSULATE GENERAL OF
LITHUANIA
41 West 82nd Street
New York 24, N. Y.

KUNIGELIS

BALYS GRAZULIS

(Tėsinys iš pereito nr.)

— Aš noriu matyti išdaviką nuo
mano rankos krintant. Jis išdavė tėvy-
nę ir turi būti nušautas. Tėvynė reika-
lauja šnipą nubauti, o niekas nenori.
Mano pareiga tėvynei padėti, — kal-
bėjo jis.

Kai apie tai išgirdo Rinktinės va-
das, jis ir nudžiugo, ir nustebo. Pra-
džioje jam rodėsi keista — kaip čia
vienas šaudys? Paskui nusileido.

— Jam gi ir tinka! Per Karkovą
jisai nukentėjo, ir tegu atsikėrsija.

Saulei leidžiantis Karkovą išleido
iš kiauulatvarčio ir perdavė Kunigėliui.
Batalionas jau buvo išrikuotas vyk-
ti į baismės vykdymo vietą. Rinktinės
vado įsakymu visi kariai turėjo stebėti,

kaip baudžiami tėvynės išdavikai. Net
ir kaimo gyventojai buvo paraginti nu-
eiti.

Kunigėlis stovėjo galvą iškėlęs ir
susikaupęs persiėmęs savo pareigos
svarbumu, o Karkovas žvalgėsi aplink
pasityčiojančių žvilgsniui.

— Visada sakiau, kad tu mano
vienintelis draugas! — šyptelėjo Pet-
rai. — Žiūrėk, visi nuo manęs nusisu-
ko, tik tu vienas ištikimas likai! Dekui,
Petrai! Žinau, kad ilgai manęs nēkan-
kinsi, gerą akį turi...

Bet patyčios Kunigėlio neveikdavo,
tik ta priekaišto gaida buvo nemaloni.

— Tu, draugas, nepyk ant manęs,
kad Tave nušausiu, — teisinosi jis. —
Tu išdavei Tėvynę ir už tai turi mirti,

o aš prisiekiau Tėvynei tarnauti ir ma-
no pareiga Tave nušauti. Matai, drau-
gas.

Staiga Karkovas pakeitė toną. Jo
veide pasirodė liūdesys ir balsas pri-
duso.

— Aš, ir nepykstu, Petrai. Žinau,
kad turiu mirti. Ne tu, tai kitas nušaus.
Bet man mieliau, kad tu. Tikrai sakau.
Ak, Petrai, nežinai, kaip man skau-
du... — giliai atsiduso ir nuleido gal-
vą.

— Vistiek turi mirti, draugas. —
Tu išdavei tėvyne, — be jokios paguo-
dos režė Kunigėlis.

— Nesupranti, Petrai, aš ne mir-
ties bijau — man skaudu, kad taip bai-
siai Tėvynei nusikaltau. Neklausiau Ta-
vęs, išdaviau... ir tik dabar supratau,
savą darbo bjaurumą. Dabar tik vieno
norėčiau, — kaip nors Tėvynei atšly-
ginti... savo kaltę išpirkti... Bet...
pervėlu...

Karkovo žodžiai Kunigėlį jaudino
ir gaudino, bet užjausti jisai nemokė-

jo.

— Turi mirti, draugas, — atsakė
jis.

Per tą laiką išėjo Rinktinės vadas.
Bataliono vadas atraportavo, davė ko-
mandą ir vora pajudėjo. Priešakyje
ėjo Karkovas, jam ant kulny Kunigėlis,
o už jų visas Batalionas. Iš šalių ir iš
priekio bėgiojo vaikai, lydėjo moterys
ir vyrai. Tiekos kojų sukeltos dulkės
kilo augstyn ir tirštu debesiu gaubė
koloną. Karkovas buvo augstas vyras.
Augstas ir laibas. Jo žingsniai buvo
lengvi, kaip katino ir ilgi, lyg bėgūno
žirgo. Jisėjo plačiai kabindamas, tar-
tum mylimosios pasitiktį skubėtų. Ku-
nigėlis vos paspėjo iš paskos, o batalio-
nas su kiekvienu žingsniu tolėjo. Kar-
kovas kalbėjo ir gaudino Kunigėlį be
paliovos.

— Sakyk, Petrai, — staiga jis rim-
tai paklausė, — ar tau neatrodo, kad
mano mirtis niekais nueis? Ar supras
kiti, kad negalima Tėvynės išdavinėti?

Štai ko aš bijau.

— Draugas esi geras vyras, — su-
sijaudino Kunigėlis. — Man labai ma-
lonu, kad nori atsisteisti. Pasakyk vi-
siems, kad gailiesi, įspėk, kad taip ne-
darytų. Ir to tėvynei bus daugiau nau-
dos, negu blogo jai padarei. Tik tu ne-
Kunigėlis.

— Nekalbėk taip, argi aš nesakiau!
— užgincio Karkovas. Tu gi mano
draugas, tik tu vienas ir dabar mane
supratai. — Jis kiek patylėjo ir liūd-
nai tarė: — Man tik graudu, kad mir-
sių, kaip niekšas, surištomis rankomis.
O norėčiau mirti laisvu žmogumi, kad
visi matytų, jog su džiaugsmu mirštu
dėl Tėvynės. Tada visi geriau supras-
tų, kad gailiuosi. Buvau šnipas, buvau
išdavikas, bet dabar nesu! Ar tu manai,
kad aš vis dar išdavikas?

— Ne, draugas gailiesi. Bet aš vis-
tiek turiu Tave nušauti, — ramiai at-
sakė Kunigėlis.

Daktaras Jonas Basanavičius

Siemet vasario mėn. 16 d. sukanka 25 metai kai mirė tautiškojo atgimimo tėvas Dr. Jonas Basanavičius. Jis buvo Aušros laikų vienas iš žymiausių tautkotoario lietuvių veikėjas. Dr. Jonas Basanavičius buvo iš tų lietuvių, kurie fanatiškai tikėjo idealizmu ir šviesia Lietuvos tautos ateitimi.

Tad kiekvienam lietuviui prievartu ne tik prisiminti tą didįjį didvyrį, bet ir arčiau susipažinti su jo veikla.

Dr. Jonas Basanavičius gimė 1851 m. Bartininkų valsčiuje, Vilkaviškio apskr. — Suvalkų krašte. Jo tėvai buvo ūkininkai ir pasiturintys gyventojai. Todėl galėjo savo sūnų išleisti į mokslo. Pradžioje jis mokėsi drąsiai stoja į kovą su rusų valdžia. Žinodamas, kad tauta be spaudos, turi galų gale mirti, jis ir pradeda slapta leisti pirmąjį lietuviškos dvasios laikraštį „Aušra“. O ką gi jis rašė tame laikraštyje? Gai, kad lietuviškoji kalba nėra niekas neprasiten už kitas kalbas, o už kai kurias dar gražesnės, nes labai sena, skambi ir žodinga. Rašė apie Lietuvos senovės praeitį, kad žmonės žinotų, kaip seniai lietuvių gyventa ir apie tas skriaudas, kurių lietuviams daro caro valdžia, užgniaužusi spaudą ir suvaržiusi visą gyvenimą.

Žmonėms labai patiko „Aušra“. Jiems malonu buvo, kad lietuviška kalba nėra niekas neblogesnė už ponų lenkiškąją. Malonu buvo, kad seniau ir lietuvių kitaip gyventa, kad jie lietuviškai, yra krašto šeimininkai. Vadinasi, tie visi Aušros raštai buvo labai nuširdūs, suprantami, kėlė pagarbą ir meilę Lietuvos kraštui. Be to, Dr. Jono Basanavičiaus leidžiama „Aušra“ uždegė tėvynės meilę lietuvių širdyse. Ne vienas iš tų, kurie buvo savo tėvų kalbą pamiršę, ašaros byrėjo iš akių, skaitant graudžius daktaro Jono Basanavičiaus žodžius. Daug kas iš sulenkėjusių tuomet lietuvių vėl atvirto ir tapo karštais savo tautos gynėjais.

Dr. J. Basanavičius rūpinosi, kad tautos dvasios kūrėniai turtai būtų apsaugoti nuo pralaimėjimo. Todėl jis dar tirinėjo Lietuvos praeitį ir surašė daugybę senovės pasakų ir dainų. Jis išleido dvi storas knygas: „Ožkabalių dainų“ ir 5 tomas pat knygas „Lietuviškų pasakų“. Be šių darbų jis dar parašė ir kitokių raštų. Daugiausia apie lietuvių tautos praeitį. Tada yra didelis lobynas mūsų tautos praeičiai bei kalbai pažinti.

Kai pabaigė mokslus, įgijo daugiau žinių, buvo sužadintas paskaitų apie lietuvišką kalbą bei senovę ir Balkanų tautų sąjūdį, tai ryžosi dirbti lietuvių tautos šviesesniai ateičiai, o iš to pasiryžimo 1883 metais gimė „Aušra“, vėliau ir kitokių raštų pasirodė apie Lietuvos praeitį.

Sunkus ir rizikingas buvo Dr. Jono Basanavičiaus darbas. Viešai negalima buvo nei žodžio prabilti, visą kas reikėjo daryti slapta, kad rusų policija nesusgautų. Bajorija buvo sulenkėjusi, ir lietuviškas tautiškas darbas jai jau buvo svetimas. O dirbti reikėjo. Negi galėjo jaunieji šviesuomininkai, augę kaimo pastogėje, pakęsti tokio di-

delio tų pačių kaimiečių lietuvių pažeminimo, jų kalbos ir papročių paniekimo. Todėl Dr. J. Basanavičius pirmas stojo į darbą.

Lietuvių tautinei sąmonei žadinti, parodyti kuo lietuvių yra buvę praeityje ir kelti rusų valdžios daromas skriaudas. Jis drąsiai stoja į kovą su rusų valdžia. Žinodamas, kad tauta be spaudos, turi galų gale mirti, jis ir pradeda slapta leisti pirmąjį lietuviškos dvasios laikraštį „Aušra“. O ką gi jis rašė tame laikraštyje? Gai, kad lietuviškoji kalba nėra niekas neprasiten už kitas kalbas, o už kai kurias dar gražesnės, nes labai sena, skambi ir žodinga. Rašė apie Lietuvos senovės praeitį, kad žmonės žinotų, kaip seniai lietuvių gyventa ir apie tas skriaudas, kurių lietuviams daro caro valdžia, užgniaužusi spaudą ir suvaržiusi visą gyvenimą.

Žmonėms labai patiko „Aušra“. Jiems malonu buvo, kad lietuviška kalba nėra niekas neblogesnė už ponų lenkiškąją. Malonu buvo, kad seniau ir lietuvių kitaip gyventa, kad jie lietuviškai, yra krašto šeimininkai. Vadinasi, tie visi Aušros raštai buvo labai nuširdūs, suprantami, kėlė pagarbą ir meilę Lietuvos kraštui. Be to, Dr. Jono Basanavičiaus leidžiama „Aušra“ uždegė tėvynės meilę lietuvių širdyse. Ne vienas iš tų, kurie buvo savo tėvų kalbą pamiršę, ašaros byrėjo iš akių, skaitant graudžius daktaro Jono Basanavičiaus žodžius. Daug kas iš sulenkėjusių tuomet lietuvių vėl atvirto ir tapo karštais savo tautos gynėjais.

Dr. J. Basanavičius rūpinosi, kad tautos dvasios kūrėniai turtai būtų apsaugoti nuo pralaimėjimo. Todėl jis dar tirinėjo Lietuvos praeitį ir surašė daugybę senovės pasakų ir dainų. Jis išleido dvi storas knygas: „Ožkabalių dainų“ ir 5 tomas pat knygas „Lietuviškų pasakų“. Be šių darbų jis dar parašė ir kitokių raštų. Daugiausia apie lietuvių tautos praeitį. Tada yra didelis lobynas mūsų tautos praeičiai bei kalbai pažinti.

Kai pabaigė mokslus, įgijo daugiau žinių, buvo sužadintas paskaitų apie lietuvišką kalbą bei senovę ir Balkanų tautų sąjūdį, tai ryžosi dirbti lietuvių tautos šviesesniai ateičiai, o iš to pasiryžimo 1883 metais gimė „Aušra“, vėliau ir kitokių raštų pasirodė apie Lietuvos praeitį.

Dr. J. Basanavičius yra buvęs vienas iš pirmųjų steigėjų Lietuvos Mokslo Draugijos, kuri buvo įkurta 1907 metais Vilniuje. Ši draugija labai plačiai varė savo garbingą darbą.

Jis gyvendamas Vilniuje dirbo su dideliu pasiryžimu ir atsidavimu. Be jo neapsėjo joks svarbus darbas. Jis politikas, publicistas, mokslininkas, gydytojas ir t. t. Dr. J. Basanavičius buvo pirmas iniciatorius lietuvių tautai politinės ir kultūrinės autonomijos atgavime. Jis su kitais bendradarbiais 1905 metais caro vyriausybei įteikė tuo reikalu griežtą memorandumą. Jo pastangomis 1905 metais suaukiamas lietuvių tautos didysis seimas. O 1918 metais vasario mėn. 16 dieną jis pirmas pasirašo Lietuvos Nepriklausomybės akte.

Vilniuje Dr. Jonas Basanavičius gyveno iki pat mirties. Jis turėjo nedidelį kambarėlį, kuriame užsidaręs, kaip koks vienuolis, dirbdavo. Net ir tada, kada lenkai užgrobė Vilnį, jis Vilniaus neapleido ir neišvažiavo į laisvąją Lietuvą. Vilniuje likęs, jis dar aktyviau dirbo ir plėtė lietuvių tarpe sulenkėjusių lietuvių.

Bent 25 metai Dr. J. Basanavičiui teko gyventi svetur, ne Lietuvoje, bet kur tik jis buvo, kur gyveno, visur buvo žinomas kaip patriotas lietuvis, kaip aukštas dorovės ir didelės tolerancijos bei geros širdies žmogus.

Tas didis ir garbingas Lietuvos patriarchas, sulaukęs žilos senatvės, mirė 1927 m. vasario mėn. 16 d. Vilniuje. Jo kūnas palaidotas Vilniaus miesto (rašų) kapinėse ir ant jo kapo pastatytas kuklus juodo marmuro paminklas.

Dr. J. Basanavičius mirė, bet ir po jo mirties jis liko mūsų tautai apgaubtas šventumo simboliu. Jis buvo ir bus gyvas mūsų atmintyje. O jo didvyriški darbai amžiais bus minimi laisvę mylinčių lietuvių.

Jonas Miškinis

Gražiausia dovana

saviems ir sveitintautiems Šešiolikto Vasario — Lietuvos Nepriklausomybės sukakties proga V. Augustino Lietuvos vaizdų knyga

TĖVYNĖ LIETUVA (Our Country Lithuania)

Kaina \$5.—, o ordiname įrašime \$12.—.
Pinigus su užsakymais siųsti tiesiog į leidyklą:
P. ALISAUSKAS, 107-17 118 ST., RICHMOND HILL, N. Y.
Galima gauti ir pas platintojus.

(7)

Lietuvos Nepriklausomybės Akto pasirašymas

Skaitant kasmet, 16-os vasario sukakties proga, mūsų laikraščiuose straipsnius, ne vieną me jų nepasitaikė rasti išsamiai nušviesta, kokia tvarka Lietuvos Taryba buvo nutarusi tą aktą sudaryti. Tai visa, juk, turėjo būti iš anksto viename iš paskutinių posėdžių nutarta ir to posėdžio protokole užfiksuota: turėjo būti provizoriniai primantas Lietuvos Nepriklausomybės Paskelbimo Akto tekstas, turėjo būti nutarta, kokia tvarka, t. y. kokia eile Lietuvos Tarybos nariai tame akte pasirašys ir kas iš Liet. Tarybos narių perskaitys to akto tekstą iškilmingame 16-os vasario 1918 m. posėdyje. Taigi, atrodo, būtų tikslu 14-os vasario sukakties proga skelbti ir to vieno iš paskutinių prieš 16-tą vasario įvykusio Lietuvos Tarybos posėdžio, kuriame tai visa buvo nutarta, protokolą.

Kadangi iki šiol tas protokolą niekur nebuvo paskelbtas ir kadangi per ilgą metų eilę spausdinami laikraščiuose Lietuvos

Nepriklausomybės Paskelbimo Akto sudarymo aprašymai, ne visai pilnai nušviečia to akto sudarymo Lietuvos Tarybos nutartą tvarką ir jo faktinę sudarymo eigą, tampa istorinė mežiaga, ypatingai tuo atveju, jeigu būtų iš anksto viename iš paskutinių posėdžių nutarta ir to posėdžio protokole užfiksuota: turėjo būti provizoriniai primantas Lietuvos Nepriklausomybės Paskelbimo Akto tekstas, turėjo būti nutarta, kokia tvarka, t. y. kokia eile Lietuvos Tarybos nariai tame akte pasirašys ir kas iš Liet. Tarybos narių perskaitys to akto tekstą iškilmingame 16-os vasario 1918 m. posėdyje. Taigi, atrodo, būtų tikslu 14-os vasario sukakties proga skelbti ir to vieno iš paskutinių prieš 16-tą vasario įvykusio Lietuvos Tarybos posėdžio, kuriame tai visa buvo nutarta, protokolą.

Lietuvos Taryba viename iš paskutinių, įvykusių prieš 16-tą vasario 1918 m., savo posėdžių buvo nutarusi, kad jos nariai Lietuvos Nepriklausomybės Paskelbimo Akte pasirašys alfabetine tvarka.

Einant tuo Lietuvos Tarybos nutarimu, dr. J. Basanavičiui perskačius iškilmingame Lietuvos Tarybos 16-os vasario 1918 m. posėdyje Lietuvos Nepriklausomybės Paskelbimo Akto tekstą, buvo pradėtas vykdyti to akto pasirašymas alfabetine Lietuvos Tarybos narių eile.

Pagal alfabetinį Lietuvos Ta-

rybos narių sąrašą pirmuoju tą aktą pasirašyti buvo pakviestas Saliomonas Banaitis, o antruoju dr. J. Basanavičius. Jau priėjęs prie parengto pasirašyti 16-os vasario 1918 m. Akto, Sal. Banaitis pareiškė paskui jį ten pat priėjusiam dr. J. Basanavičiui, kad jis (Sal. Banaitis) užleidžia savo teisę pirmuoju pasirašyti Nepriklausomybės Akto dr. J. Basanavičiui ir jis, paprašė dr. J. Basanavičių pasirašyti pirmuoju tame akte, tuomi išreikšdamas dr. J. Basanavičiui, už jo didelius nuopelnus lietuvių tautai, ypatingą savo asmeninę, o kartu ir visos lietuvių tautos pagarbą ir dėkingumą. Tam Sal. Banaitis, savo iniciatyva pareikšdam užleidimą, kiti Lietuvos Tarybos nariai pritarė. Tuomet dr. J. Basanavičius pirmuoju pasirašė Lietuvos Nepriklausomybės Paskelbimo Akte. Po dr. J. Basanavičiaus, t. y. antrojo, tame Akte pasirašė Sal. Banaitis. Visi kiti Lietuvos Tarybos nariai Nepriklausomybės

Paskelbimo Akte pasirašė griežta abėcėlės tvarka, kaip tai buvo iš anksto Lietuvos Tarybos nutarimu nustatyta.

Apie Nepriklausomybės Akto pasirašymo nutatytą tvarką ir vykdymo eigą mums, savo sąnums, Sal. Banaitis papasakojo tuojaus sugrįžęs Kaunan iš Lietuvos Tarybos iškilmingo 16-os vasario 1918 m. posėdžio Vilniuje.

Dipl. inž. Br. Banaitis
Mingolsheim, Vokietija

REIKALINGA TALKA

Šiuo metu Italijoje, garsiam Prof. Salvini vadovaujant, yra rengiama Teatro Enciklopedija. Joje yra paskirta nemaža vietos ir Lietuvos teatro istorijai.

Lietuvos Pasiuntinybė prie Šv. Sosto yra savo laiku pabrėžusi joje pasirašė Lietuvos Nepriklausomybės Paskelbimo Akte. Po dr. J. Basanavičiaus, t. y. antrojo, tame Akte pasirašė Sal. Banaitis. Visi kiti Lietuvos Tarybos nariai Nepriklausomybės

Tačiau, dėl lengvai suprantamų priežasčių šis darbas sutinka įvairių kliūčių. Trūksta tekstų, šaltinių ir t. t.

Pasiuntinybė maloniai prašo visus tuos, kurie turi medžiagos susisiekti su p. Pilka (2739 W. 43 St., Chicago 32, Ill.) ir tikrininkauti šiam svarbiame kultūriniam darbe.

Leidžiamoji Teatro Enciklopedija bus vienas didžiausių šios rūšies leidinių Europoje. Lietuviams tad, itin svarbu suteikti Enciklopedijos redakcijai kiek galima pilnesnę medžiagą apie Lietuvos teatrą.

Lietuvos Pasiuntinybė prie Šv. Sosto

REIKALINGOS KNYGOS

Patariamajai Lietuvių Grupei yra reikalingi Lietuvos Universiteto ir kitų Lietuvos aukštųjų mokyklų leidiniai, ministerijų leidiniai ir metraščiai, ūkinių organizacijų (Pienocentro, Lietūkio, Maisto, Lietuvos Banko ir kt.) leidiniai, Lietuviškoji Enciklopedija ir kiti veikalai, liečiantys teisės, istorijos, ūkio, kultūros ir kitus klausimus. Tais pačiais Lietuvą liečiančiais klausimais reikalingos knygos ir ne lietuvių kalba.

Kas turi čia išvardintų leidinių ir sutiktų juos perleisti, prašomas rašyti šiuo adresu: Lithuanian Consultative Panel, 16 West 58th Street, New York 19, New York, nurodant veikalo pavadinimą, autorių ir kainą.

Vasario šešioliktąją

MYK. VENCLAUSKAS

Baltąjį Vasarį
Dvelkė laimės vėjas,
Nuskambėjo garsas
Per pasaulio plotus:
Tu iš stiklo grabo,
Amžius išskentėjus,
Kėleis, Karalaite, —
Laisvę spinduliuota.

Sugaubė nuo dūžių
Varpas paskendonis,
Ir sugriuvė sostas
Prievartos piktos.
Ir kas metai rinkos
Pragiedrėję žmonės,
Sveikino tave jie —
Ilgesį Tautos.

Šiandien kas pasveikins
Tave, Karalaite?
Kas Tave iš grabo
Kels didžiam varge? —
Sibirop vergijoj
Karzygiai tavieji,
Giriose Tėvynės
Miršta už Tave.

Mes gi išblaškyti,
Nežinioj suklupę,
Adūsūs Tau siunčiam
Ilgesio maldų.

Tavo grabą saugo
Juodvarniai aptūpę,
Kranksi jie Tau mirti,
Niekina melu.

Mūsų mintys drąsios.
Mūsų norai tiesūs.
Tikime: Teisybė
Pergalės nuves.
Neišgąsdins audros,
Nejbaimins priešas,
Iš širdžių mums niekas
Neišplės tavęs.

Nepakeis Tavęs mums
Plačios lobų šalys,
Svetimos vilionės,
Aukso blizgesys.
Pakely pasviręs
Tėviškės berželis
Mos Tavin, ir degins
Sielą ilgesys

Dvyliką vėl dūžių
Trenks mums paskendonis,
Ragins mus į žygį,
Skelbs, kad Tu gyva.
Trūks vergijos pančiai,
Ir nušvis vėl klonys —
Mes Tave prikelsim
Amžių Lietuvai!

— Zinau! — suriko Karkovas. — Bet aš noriu, kad mano mirtis Tėvynei didesnę naudą atneštų. Padėk man, Petrai, patarnauk Tėvynei. Padėkim jai abudu! — Lyg maldą kalbėjo Kunigėliui. — Kitas nesuprastų, o tu supranti, nes ir tu, Tėvyne labiau už viską myli.

— Visada, draugas! — sušuko Kunigėlis užkaitęs.

— Atrišk man rankas, Petrai. Leisk man mirti kaip vyrui.

Kunigėlį toks nelauktas prašymas išgązdino.

— Negaliu, draugas, reikia vadą paklausti, — atsakė jis sumišęs.

Karkovas liūdnai palingavo galvą ir ėmė priekaištauti:

— Apsirikau, labai apsirikau, Petrai. Laikiau Tave draugu, tikėjau, kad Tėvyne myli, o pasirodė, kad tik kalbėti moki — kai atėjo laikas Tėvynei patarnauti, tavęs nėra. Gerai, bet žinok, kad šito tau Tėvyne nedovanos! — Nepyk, draugas, aš tik... — bandė teisintis Kunigėlis, bet Karko-

vas jį nukirto:

— Tai atrišk, nekalbėjęs! Ne žodžių, o darbų Tėvynei reikia. O gal manai, kad aš bėgsiu? Klysti — nebėgsiu, nes noriu Tėvynei atsilgynti. Na, parodyk, kad tiki man, — spyrė Karkovas.

Sugėdintas ir įžeistas Kunigėlis pasiryžė:

— Taip nekalbėk, draugas!

Jis priejo arčiau ir pradėjo viena ranka atrišinėti pančius. Atrišinėjo ir kalbėjo:

— Tik draugas padaryk, kaip sakei. Drąsiai mirk Tėvynės labui. Pasakyk, kad dėl jos laimės žūsti. Visą išpasakok, ispėk visus...

Kai Kunigėlis pradėjo atrišinėti Karkovo rankas, batalijonas buvo jau per keliasdešimt žingsnių atsilikęs. Per tą nuotolį ir per dulkių sukurių voros vadas negalėjo matyti, ką Kunigėlis daro. Matė jį prilipusį prie Karkovo, bet nieko blogo neįtarė.

— Tai va, draugas, atrišau. Mirk kaip vyras, drąsiai į akis... — Jis no-

rėjo tarti "žiūrėdamas", bet nesusipėjo.

Karkovas staiga pasisuko ir kirtu jam iš visų jėgų į smakrą. Kunigėlis tik žvyrtelejo ir krito aukštelininkas. Net šautuvas iš jo rankų iškrito. Kol jis susivokė, kas atsitiko, kol atsikėlė, Karkovas jau bėgo, lyg kurtas, per gretimą kiemą. Kunigėlis leidosi iš paskos šautuvą dulkėsi palikęs.

Kai voros vadas susigriebė, kas įvyko, Karkovas ir jo vijikas jau bėgo per antrą kiemą. Vadui nei šaukti nereikėjo — vorai pati iširo ir metėsi vytis. Vieni priklapė šauti, bet gatvėje ir kieme maišės vaikai, moterys, bėgo draugai ir šauti nebuvo galima. O dar po akimirkos Karkovas dingio už tvartų. Daržais, pro klojimus jis skudė į mišką.

Pradžioje Kunigėlis nuo Karkovo neliko, bet gi anas buvo lengvesnis ir nuo mirties bėgo. Per tvoras jis perskandavo kaip šuo, Kunigėlis tik šniokšdamas bėpėrisisidavo ir todėl jis atsiliko. Bėgo dabar jis per bulvių lauką ir matė, kaip Karkovas su kiekvienu šuoliu

tolsta. Kurį laiką jis vis dar bėgo, bet tuoj užduso, barmė pakirto kojas ir atėmė paskutines jėgas. Neviltis pradėjo jį smaugti. Jis staptelėjo ir skausmingai sukriokė:

— Draugas! Draugas sustok! Sustok! Aš pražūsiu!...

Dusdamas ir vis šaukdamas jis dar mėgino bėgti, bet kojos susipybė ir jis pargriuvo į bulves ant veido. Ir nepasikėlė. Pro jį prabėgdami kareiviai matė, kaip jis draskė žemę nagais ir girdėjo jo, širdį plėšiantį, verksmą, bet prie jo nesustojo.

Karkovas jau buvo toli. Nuo bėgimo uždusę kareiviai šaudė, tačiau į bėglį nepataikė. Ir po valandėlės jis įsmuko į mišką. Ir dingio, kaip vandeninėje. Šaulė jau buvo už miško, netrukus sutemo ir miške paliko tamsu, lyg rūsyje. Išvaikščiojo, iškretė mišką ir grįžo tuščiomis.

Kunigėlį teko parnešti. Nešamas jis tai draskėsi, tai tyliai verkė ar švėbeldžiavo:

— Draugas... pražūsiu...

Tą pačią naktį būrelis kareivių grįžo iš kito kaimo merginėje. Ejo šūkaudami ir kirtu per mišką, kad arčiau būtų. Beeinant vienas pasigirdo lyg šakos trokštelėjimas pušies viršūnėje. Jis pakėlė galvą ir pamatė tarp šakų kažką tupint. Parodė draugams. Vieni manė, kad tai varnos lizdas, o kiti įtarė lokį įsirangius. Tie, kurie tvirtino lokį esant, norėjo įsitikinti ir pradėjo šaudyti. Po kelių šūvių pušies viršūnėje pasigirdo žmogaus klyksmas ir pradėjo šakos lūžti. Ir tuoj ant žemės žvegtelėjo žmogus. Uždegę degtuką kareiviai atpažino Karkovą. Jis buvo jau negyvas.

O Kunigėliui ruošiamas karo lauko teismas neįvyko — jis išėjo iš proto. Po kelių dienų jį ištraukė iš kiauulia-tvarčio ir išvežė į beprotnamį. Vežamas jis vis dar blaškėsi ir šaukė šiurpą kėliančių balsu:

— Draugas, sustok! Aš pražūsiu...

(Pabaiga)

Uršulė Žemaitienė

SUVALKIEČIŲ VESTUVĖS

Redagavo Jonas Balyš

DIDELĖ TAUTOSAKOS MYLETOJA

Autobiografija

Šio rašinio autorė Uršulė Žemaitienė, 61 metų amžiaus, kilusi iš Lankeliškių parapijos ir dabar gyvenanti Čikagoje, yra didelė mūsų Tautos, jos kalbos, liaudies dainų ir visokios tautosakos mylėtoja. Ji turi daug, kaip pati sakosi, didelių Dievo dovanų: puikią atmintį, gerą klausą ir gražų balsą, ypač kai jauna buvo. Labai myli savo Tėvynę. "Aš Lietuvą dažnai sapne sapnuoju", — pasakė man pirmąkart ją sutikus.

Apie savo jaunystę ir pamėgimą dainuoti ji pati taip rašo: "Buvau linksmo būdo ir mylėjau pagiedoti, padainuoti ir gražiai pašokti vestuvėse ar jaunimuose. Dainą vieną kartą girdėjau ir išmokau. Aš ir dabar vis giedu dainuodama, tas pridūda stiprybės ir svaikatos kūnui ir dvasiai. Daugiausia dainų išmokau iš savo tėvelio, kuris labai daug mokėjo dainų, pasakų, mįslių, patarlių ir visokių juokų, nes buvo linksmo būdo žmogus. Išmokau ir nuo kitų gerų žmonių, nes buvo labai gražu Lietuvoje dainuoti lauko darbus dirbant, ir darbą ir iš darbo pareinant. Vakare vasaros laike kur susėdė ar sustojė, būdavo, jaunimas ir senesni žmonės gražiai padainuodavo. Žiemos laike, kai ilgi vakarai, sueina kaimynai krūvon, atsineša mažesnius darbus. Vaikiniai kokias klumpes atsineša drožinėti, ar šaukštus skaptuoti, šniūrus sukuti, o merginos atsineša megsti pirštines, kojines ar kokį siuvinį siūti. Visi susėdė prie savo darbų dainuoja ir dirba.

Daina yra kaip kokia brangiausia gyduolė. Daina mane pravirkdė, daina mane prajuokino, daina mane vargė nelaimėdė paguodė ir stiprino, daina mane nuliūdine linksmino, daina mane net nuo daugelio pavojų ir nelaimių apsaugojo."

Savo gyvenimo aprašyme, kurį ji surašė mano įprašyta, ši didelė dainos ir tradicijų mylėtoja sakosi:

"Esu gimusi 1890 m. vasario 1 d., iš tėvelių Juozapo Bendoraičio ir Agotos Gudaitytės, šukių kaimo (tuokart buvusiam Juozapavos dvare), Lankeliškių parapijoje. Mano tėveliai nebuvo turtingi, nes abu buvo našlaičiai, jokių turtų nepaveldėjo, bet abu buvo darbštieji ir su Dievo pagalba gražiai gyveno. Augino nedidelę šeimyną: tris dukreles, kaip lelijėles, ir vieną sūnelį, kaip bijūnelį, anot tos lietuviškos dainos.

Aš mylėjau ir mokėjau visus kaimo moterų darbus prie namų ir lauke. Mokėjau, o gal ir dabar mokėčiau, audinius austi gražiais raštais, mokėjau siūti ir lietuviškas juostas austi, bet ne pačias gražiausias, tik paprastas.

Tik labai tingėjau ir nenorėjau mokytis iš knygų. Visą dariau kuo geriausiai, kad tik tėveliai manęs neverstų mokytis. Paaugus į kokią penkiolika metų, pradėjau labai gailėtis, kad aš nesimokiau. Piktą pačiai ant savęs, net mamytėi bijau pasisakyti, nes niekas nekaltas, tik aš pati. Pasitaikė, kad atsikėlė gyventi kaimynystėje geri žmonės. Jų duklė, jau suaugusi mergina, mane labai pamylėjo ir mudvi susidraugavome. Kartą einant namo iš bažnyčios, aš pradėjau labai verksti. Ji mane paežino: "Tekėti dar per jauna, o kai reikės — kokį norėsi, tokį gausi." Aš pasisakiau, ko verkiu, — kad nemoku skaityti." O ji sako: "Yra ko verkti, tik pradėk, aš tau pagelbėsiu." Nusipirkau mažytę maldaknygę už 20 kap. ir pradėjau rinkti raidę prie raidės, sudėti žodį. Sunku buvo, bet jau netingėjau. Paskum pradėjau skaityti laikraščius Šaltinį ir Spindulį. Perskaitydavau viską nuo pirmos iki paskutinės raidės. Taip šita mergina išmokė mane skaityti. Jos pavardė Uršulė Bakšinskaitė. Aš jau esu amžinai dėkinga, dažnai už ją pasimeldžiu.

Laiminga mano gyvenimo diena buvo, kai aš pamačiau Dr. Joną Basanavičių. Aš tada buvau dar visai jauna mergaitė. Daktaras mano tėvelį gerai pažinojo, nes tėvas jaunas būdamas tarnavo daktaro tėviškėje kelis metus: ganė gyvulius, pusbervavo ir bernavo. Daktaras mano tėvelį skaityti ir rašyti išmokė. Jis visus savo tėviškės bernus, tarnus ir tarnaites pamokydavo, kai dar buvo studentas ir parvažiudavo švenčių ar vasarą atostogų. Visiems parveždavo lauktuvių kokių popieriaus vienoj pusėj rašyto ir po kokią gailuką pieštuką. Aš tą dieną kaip šandien gerai atsimeinu, kai daktaras pasveikino mano tėvelį Vilkauskį prie šventoriaus ir paklausė: "Juozeli, ar tai tavo tokia didelė duklė?" Pagyrė mano geltonas kasas, pavadino tikra lietuvaite ir dar kažkokiu negirdėtu vardu, dabar manau, kad "Birute". Davė man kokią sidabrinį pinigą, o aš pabučiavau daktarui ranką, nes Lietuvoj vaikiai taip buvo mokomi. Tai buvo man labai didelis džiaugsmas, kad toks mokytojas ponas pakalbino ir pagyrė.

Mano gražus gyvenimas prie mylimų tėvelių buvo neilgas. Tekėti aš neturėjau patraukimo. Moterys man piršdavo ir kartais mamytė bauginavo: "Kam duodi valią taip ilgai rinktis vaikiną? Dabar, kol dar tik iš piemenės metų išėjus, tai mandra, palauk — suaugęs visos trys dukterys, tada tai bus..."

Kartą aš pasakiau mamytėi, kad aš visai nemėčiau tekėti ir pasiilksiu mergaitė: moku gražiai siūti ir užsidirbsiu sau duoną. Mamytė baisiai užpyko, pagriebė milinį iš girnų ir kad pradėjo mane šveisti, uždrožė kokių šešis kartus per nugarą, sakydama: "Varna, užsimanė davatka būti, aš tave išventinsiu į davatkas..." Verkė abi visą dieną. Aš ir prisidėjau mamos klausyti ir viską daryti, kaip ji sakys.

Viena geroji kūmūtė ir pipirėšė kokį ten savo gimnaitį, visai nepažįstamą, iš kitos parapijos, dešimčia metų vyresnį už mane. Suvedė ir supažindino. Aš išsiganau, jis man visai nepatiko. Mano tėveliui jis irgi nepatiko. Tėvas klausė mane, ką aš manau, o aš tik verkiu. Kai pamačiau, kad mamytės rankos labai drebojo ir ašaros ritošės per veidus, tai atsakiau: "Darykite, kaip jūs norite, man vistiek." Žinai, buvom trys dukterys, aš pati vyriausia, turto nėra, o mamai vis rūpi dukteris išduoti.

Po startuvių ir sugertuvių reikia eiti užsąkų paduoti. Eįjome, kaip šventimi. Aš visą laiką tylėjau, o jis labai daug gėrėsi ir žadėjo. Klebonas manęs klausinėjo visokių poterių ir aš viską gražiai atsakiau, pagyrė mane. Pradėjo jį klausinėti, ogi jis nei "Tėve Mūsų" gerai neatkalbėjo. Klebonas jį labai išbarė. Kreipėsi į mane ir sako: "Ar išmokysi savo vyrą visus poterių taip gražiai, kaip pati moki?" Aš nusidžiaugiau, kad gal pavarys,

MŪSŲ KALBA

Redaguoja
Pranas Skardžius

ASMENVARDŽIŲ ANGLINIMAS

Vienas kitas iš mūsų, ypač naujai atvykusysis, stebisi, kodėl senesnieji lietuviai, o kartais net ir vadinamieji naujakučiai, dažnai taip pakeičia savo vardus ir pavardes, kad paskiau jų net visai nebegalima atpažinti. Pvz. tuo būdu Diraitis yra jau pavirtęs į DeRighter, Gečys į Gets, Obelienis į O'Bell, Rimavičius į Raymond, švedas į Swede ir kt. Bet ši nuostaba kiek išnyksta atsiminus, kad taip daro ne tik lietuviai, bet ir kitų tautų imigrantai. Pvz. Herbertas C. Hoover yra kilęs iš vokiečio Huber, kuris Pennsylvanijoje

pirmas yra įsikūręs XVIII. amžiuje. Kiti vokiečiai taip pat yra daug kur pakeitę savo pavardes; pvz. iš Gruen yra atsiradęs Green, iš Reuss — Royce, iš Schneider — Snyder arba iš Zimmermann — Carpenter, iš Becker — Baker, iš Koenig — King, iš Weber — Weaver ir kt. Ypač įdomus yra slaviškų pavardžių anglinimas. Pvz. čekai, stengdamiesi pritaikinti savo pavardes prie angliško skambesio, iš pradžių pakeičia tik skirtingus garsus, kurių nėra angliškų kalboje, paskui versta verba į anglų kalbą arba taip imant

riai perdirba savo pavardes, jog atrodo, kad pakeistosios pavardės ankstyvesnis savininkas seniau yra buvęs ne čekas, bet kažkoks airis ar kt.; pvz. Maca yra paverstas į Macy, Zdeny į Stehny, Holli į Barber, Vališ į Wallace, Zajle į O'Hare, Mraček į McLeod, Očenašek į O'Shaunessy, Prujin į Brian arba O'Brien ir kt. Panašiai elgiasi ir lenkai; pvz. iš Krawiec, yra atsiradęs Taylor, iš Mielnik — Miller, iš Filipowicz — Philip ar Phillips, iš Oblak — O'Black ir kt. Toliau italų asmenvardžiai kaip Paolo Vaccarelli, Francesco Tomasini, Luigi Zamparelli yra pavirę į Paul Kelly, Frank Thomas, Louis Schith. Garsusis ristikas Jim Flynn, savo laiku rungtis su Jack Dempsey, yra buvęs ne kas kitas kaip Andrea Chiariglione.

Bet daugiausia iš visų imigrantų, kaip pastebi H. L. Mencksen savo veikalė "The American Language" (New York 1937, 497 psl.), žydai yra linkę ko greičiausiai pakeisti savo ankstyvesnes pavardes, todėl iš Cohen dabar yra atsiradęs Cohn, Coyne, Conn, Cowan ir net Cain, iš Reichmann — Richman, iš Wolfsohn — Wilson, iš Bernheimer — Burton, iš Rogowski — Rogers, iš Rabinowicz — Robbins, iš Jankelewicz — Jackson, iš Goldstein — Goldstone, Goldston ar Golsen. Garsusis kinų (kino teatro) magnatas Samuel Goldwyn dar savo jaunystėje tebebuvo Gelbfisch (geltona žuvis) ir t.t.

Keliolika augėčiau minėtųjų pavyzdžių, paimitų iš kitų kalbų, aiškiai rodo, kad lietuviai, visai, daugiausia dirbtinai, perdirbinėdami ir kraipydami savo vardus bei pavardes, niekuo šiuo atveju nesiskiria nuo kitų tautų imigrantų: pramokdami anglų kalbos ir norėdami ko daugiau prisitaikyti prie naujų aplinkybių, jie. (žinoma ne visi) stengiasi pirmiausia paversti išsieti, t. y. išsivadėti savo ankstyvesnių skirtingų vardų bei pavardžių. Tai jie daro įvairių įvairiausių sumetimais: vienai tai aiškina gimtosios pavardės rašybos bei tarimo nepatogumų; kiti, norėdami geriau ir greičiau įsitaikyti, tuo būdu stengiasi užtrinti savo kilmės skirtingumą ir pasirodyti nesą naujokai atėjūnai; trečiai, anksčiau išvykę iš savo gimtųjų kraštų, kur teviešpatavo tamsa, skurdas ir purvas, ir nebūdami tautiškai susipratę, iš viso nebeamatė reikalo skaitytis savo tautos žmonėmis ir todėl, pasitaikius proga, tuojau pasistengė atsikratyti savo skirtingų tautinių žymių — vardų bei pavardžių. Šiuo atžvilgiu yra gana prasmingas vieno lietuvių darbininko pasakymas: "Kieno mas.

TUOJ ĮSIGYKITE NAUJĄ

Balio Gaidžiūno

knyga

VIENERI METAI
IR
VIENA SAVAITĖ

Šioje knygoje, prisiminimų forma, vaizduojami 1940 ir 1941 vergijos metai Lietuvoje.

Knyga 182 psl. Kaina 1.50 dol. Knyga gaunama: DIRVA, 6820 Superior Ave., Cleveland 3, Ohio.

(Bus daugiau)

Senas klausimas naujojo šviesoj

Vilko narys p. J. Brazaitis savo pasikalbėjime su spaudos atstovais Mažosios Lietuvos atstovo įtraukimo į Vilko klausimą pastatė žymiai skirtingon švieson, negu jis ligi šiol matomas. Jis nurodė ir senus motyvus, dėl ko jo atstovaujamo bloko politinės grupės priešinosi ML atstovo įjungimui, o šalia to jis išskėlė ir du naujus dalykus, kurie ligi šiol plačiau niekur nebuvo minėti. Būtent, jog ML T-ba dabartinėmis aplinkybėmis net nenorėtų siųsti savo atstovo į Vilką, ir jog ji esanti patenkinta tuo, kad jos atstovas jau yra Vilko Vykdomojoje Taryboje.

Sustokime kiek ties senaisiais motyvais. Sako: 1. Jei ML atstovą laikytumėm tik Klaipėdos krašto atstovu, tai jo priėmimu į Vilką būtų pabrėžtas autonomizmas, kurio niekas nenori; 2. Jei jį laikytumėm visos ML atstovu, tai netiktų dar tik siekiamą atgauti sričių atstovą jau iš anksto priimti į organą, kuris "vykdo seimo funkcijas".

Šitie motyvai yra tik klausimo vedimas į šalikėlę. Visų pirma, Vilkas visgi yra ne kas kita, kaip tik Vyriausios Lietuvos Išlaisvinimo Komitetas, o ne Lietuvos Seimas. Jis jokių seimo funkcijų nevykdo: nei jis įstatymų leidžia, nei jis prezidento renka, ir vyriausybės nei pastato nei nugriauna, ir jokių kitokių valstybės reikalų jis netvarko. Taigi šita "kliūtis" ML atstovai į Vilką priimti yra grynai "popierinė".

Antra vertus, ML Tarybos atstovo nereikia skaityti nei Klaipėdos krašto, nei visos Mažosios Lietuvos, nei apskritai kokioms nors teritorijoms ar teritorinėms grupėms atstovu. Maž. Liet. Taryba iš tikrųjų yra tik tęsinys senos rezistencinės lietuvių organizacijos, kuri vadovavo lietuvių rezistencijai dar prieš kaiserio valdžią, kuri tęsė rezistenciją prieš vokiečių viešpatavimą Klaipėdos krašte ir drauge stengėsi išsilaikyti lietuvių valstybės naikinimui kitose ML

duoną valgai, to ir kalbą turi kalbėti". Iš to seka ir tolimesnė išvada: tapęs svetimo krašto žmogumi (piliečiu) ir dažniau vartodamas to krašto kalbą, turi ir iš paviršiaus atrodyti, kaip kita to krašto žmonės. Be abejonės, asmenvardžių anglinimą taip pat labai daug dar veikia bendra amerikiečių visuomenės nuotaika, milžiniškas amerikizmo įtaka, pačių amerikiečių pastangos kur ir kiek galint greičiau formuoti savaimingą amerikiečių tipą, naują amerikinio patriotizmo bangą ir kt. Nors iš paviršiaus visa atrodo gana laisva, be jokios prievartos, bet įcentrinė, asimiliacinė jėga čia yra labai didelė; neveltui tad šis kraštas ir tirpdomuoju katilu vadinabininko pasakymas: "Kieno mas.

dalyje lygiai Hitlerio, lygiai okupacijų laikais, ir kuri dabar, šalia bendrojo mūsų kovos fronto, kovoja dar ir ypatingame fronte — kovoje, vykstančioje dėl lietuviškumo dabartinėje Vokietijoje, kovoje, kuri yra aktyvi, sunki ir visai mūsų tautai svarbi.

Taigi, jeigu Vilke turi teisę būti atstovaujamos tokios rezistencinės kovos organizacijos, kaip Laisvės Kovotojai, Lietuvių Frontas bei Vienybės Sąjūdis — organizacijos, nekalbant apie jokių kitų jų savumų, daug jaunesnės rezistencinėje kovoje už ML Tarybą, tai ML Taryba turi dešimteriopą pamatą būti Vilke. Visos kalbos apie jos teritorinį pobūdį čia visai ne vietoj. Taip, dėl tų teritorinių (ir istorinių) aplinkybių ML rezistencinė organizacija yra savita rezistencinė organizacija, nesutampanti nei su viena kita mūsų rezistencinė organizacija, nei su kuria nors politine partija. Bet tai kaip tik dar labiau pabrėžia prasmingumą jį, kaip atskirą vienetą, įtraukti į Vilką. Juk kitų rezistencinių organizacijų dalyviai gali jaustis ir daugelis jaučiasi atstovaujami Vilke ir tų ar kitų jiems simpatizantių politinių grupių, o ML lietuviai, nepriklausomai ir tas kitas rezistencines organizacijas nei į Vilke esančius politinius sambūrus, tikrai turi pamato jaustis vis dar neturi savo prideramos reprezentacijos.

Bet kitai klausimas atrodo, kai paskelbiama, kad ML Taryba, esanti patenkinta dabartine padėtimi ir bent šiomis aplinkybėmis nehenorinti turėti savo atstovą Vilke.

Jeigu taip būtų, tai tektų tiesiai klausimu patatytį tašką. Bet ar iš tikrųjų taip yra?

Tuo tarpu pačios ML Tarybos tėra žinomas pareiškimas, kuriame aiškiai pasakytą, jog ML Taryba vieno iš jai artimų asmenų įtraukimo į Vykd. Tarybą jokių būdu nelaiko išsprendimu pagrindinio klausimo — dalyvavimo Vilke. ML Taryba to savo formalus pareiškimo dar nėra atšaukusi. P. J. Brazaitis neatrodo kompetentingas tai padaryti.

Patikimesnis dalykas atrodo, kai p. J. Brazaitis, nors irgi nekompetentingas tai pareikšti ML Tarybos vardu, nurodo, esą ML Taryba šiomis aplinkybėmis nebūtų linkusi į jį į Vilką. Nes, kada jame balsai skiriasi pusiau, ML atstovas savaime taptų lyg visu Vilke esamų grupių nesuaramų arbitru, teisėju, visų klausimų sprendimo nuolėmėju. Gal iš tikro ML atstovui, kas jis bebūtų, neatrodytų visai patogu imtis tokios atsakomybės.

Bėt kokia gi iš to išvada? Tik 'okia, kad Vilko vidutinės organizacijos reikale nebe ML atstovo klausimas yra svarbiausias. Čia jau reikia pagrindines rezistencines organizacijas, kuri pašalintu tą kritišką padėtį. O ją pašalinus, ML atstovo klausimas Vilke nebeturėtų kelti jokių abejonių.

LITERATOROS
PREMIJAI SKIRTI
KOMISIJA

Geriamam 1951 metais išleistam grožinės literatūros veikalui premijuoti Lietuvių Rašytojų Draugijos paskirta ši Jury komisija: Juozas Brazaitis, Bernardas Brazdžionis, Aleksandras Merkelis, Antanas Vaičiūnaitis ir Stepas Zobarskas. Didžiosios rašytojų premijos mectas šiais metais yra Venecuelos lietuvių; premijos dydis — 1.500 dolerių. Laimėjusiam autoriui premija bus įteikta kovo mėn., Chicagoje.

Anglijos karaliui mirus

Anglijos karaliaus mirtis yra vienas iš žymiųjų peritos savaitės įvykių. Pasaulio ir pačios Anglijos politikoje tas įvykis, žinoma, neatneš jokių permainų, kadangi Anglijos karalius tik karaliauja, bet nevaldo. Tačiau laikurie reikalai dėl karaliaus laido tuvių turės būti atidėti, nes daugelis politikos šulų dalyvaus karaliaus laido tuvių apeigose. Iš viso praktiškai tas įvykis surištas tik su daugeliu apeigų: ne tik laido tuvių, bet ir naujos karalienės prisiekdinimo, vėliau vainikavimo iškilėmis ir t.t. Vainikavimo iškilėmis, atrodo, numatomos dar šią vasarą, kadangi gedulo laikas paskirtas neilgas, tik 16 savaičių (iki gegužės galo).

Jei politikoje permainų ir nenumatoma, tai laikurie formalių srityje tam tikrų rūpesčių ši permaina sudarys. Tarp kita ko, yra priimta, kad kitos valstybės, pasikeitus monarchui, pristato savo pasiuntinius su atnaujintais įgaliojimais. Suprantama, kad tas klausimas sudarys galvosūkių diplomatinėms pasiuntinyboms tų kraštų, kurios yra nenormalioje padėtyje įgaliojimų atnaujinimo reikalu — jų tarpe yra ir Lietuvos pasiuntinybė. Bus klausimų taip pat ir dėl dalyvavimo karaliaus laido tuvėse, o ypač — naujos karalienės vainikavimo iškilėse. Žinoma, tai klausimai lankstūs, ir jeigu atitinkama vyriausybė nori rasti išeitį, tai paprastai ją ir randa.

Karalius mirė netikėtai. Po operacijos jis buvo kiek pasveikęs ir paskutiniu laiku ne tik išlydėjo dukterį, išvykstantį lankyti Pietų Afrikoje, bet pasakui dar buvo išvykęs ir medžio. Mirė po medžioklės miegodamas. Todėl neminima nei kuria valanda karalius mirė, kadangi niekas to nežino.

Sosto įpėdinė Elžbieta, išvykusi į Afriką kaip princesė, skubiai grįžo lėktuvu jau kaip karalienė Elžbieta II. Ji yra šešta moteris Anglijos sosto. Churchillis savo kalboje priminė, kad jam dar kartą tenka Anglijos himnė tarti "Dieve saugok karalienę", vietoj "karalių", kaip tai buvo jo jaunystėje, karalienės Viktorijos laikais.

Dabar paaiškėjo, kad karalius sirgo plaučių vėžiu ir paskutinės operacijos metu jam buvo pašalintas vienas plaučių pusė. Nors po to jo sveikata kiek pasitaisė, tačiau gydytojai jau nepatėrė jam pačiam leisti į didesnę kelionę lankyti dominijū. Tačiau, kad mirtis būtų taip arti, niekas nesitikėjo.

Žinia apie karaliaus mirtį Jungtinėse Valstybėse pasklido tik pereinio trečiadienio rytą per radiją. Rytiniai New Yorko laikraščiai tos žinios savo skiltyse dar neturėjo. Įdomu tai, kad "Dirvos" skaitytojai, kurie atsiima "Dirvą" tiesiog iš redakcijos trečiadienį po pietų, išspausdintą tą žinią gavo lygiai tuo pačiu metu, kaip ir New Yorko gyventojai, nes ir ten ši žinia laikraščiuose pasirodė tik popietinėse laikraščių laidose. Visi didieji Amerikos savaitiniai žurnalai, su vasario 11 die-

nos data, bet faktiškai išspausdinti savaitę anksčiau, apie karaliaus mirtį "nieko nežino". Taigi šiuo atveju net lietuviški savaitiniai laikraščiai galėjo susilyginti ir net pralenkti informacijos greitumu didžiąją Amerikos spaudą. Tačiau radijas spaudą vistik pralenkė ir retas kas tą "naujieną" bus sužinojęs tik iš laikraščio.

GINA LIETUVIŲ GARBĖ

Cia dedame cpl. Tautvydo Janulio nuotrauką. Jis šiuo metu yra šiaurės Atlanto daliniuose, Vokietijoje.

Karinę tarnybą pradėjo prieš metus. Po šešių mėnesių buvo pasiūstas į Leadership mokyklą, kurią baigęs tuoj buvo pakeltas į grupės liderius, o po mėnesio į cpl. laipsnį. Pastarąjį laipsnį iš savo bataliono gavo pirmasis.

Vokietijoje atsidūrė tame pačiame mieste, kur jam teko leisti keturius trejetus metus ir mokytis gimnazijoje.

Šia žiemą Tautvydas buvo pasiūstas į Berchtesgadeną divizijos slidininkų turnyrą. Lenktynėse, pavadintose "Per kraštą su slidėmis" Tautvydas iškovojo pirmąją vietą.

Ar jau pirklai
Vilties,
spaudos ir radijo
draugijos
nario lakštus?

Vasario 16-oji New Yorke

Vasario šešioliktosios minėjimas New Yorko Lietuvių Tarybos rūpesčiu ruošiamas vasario 14 d. Webster Hall. Pradžią 4 val. popiet. Kalbas pasakys Juozas Tysliava, Adv. K. Paulauskas, Juozas Audėnas ir Kipras Bielinis. Iš sveikintųjų pakviesta kalbėti Edna Kelly, Brooklynso atstovė JAV Kongrese ir Užsieninių reikalų Kongreso Komiteto narė.

Mening dalį atliks Lietuvos operos solistė Vincė Jonuškaitė, Metropolitan operos solistas Algirdas Brazis ir Brooklynso Operos Choras, vadovaujamas Mykolo Liuberskio. Choriui ir dainininkams akompanuoja Aleksas Mrozinskas.

Pereitą penktadienį įvyksiamė New Yorko Tarybos posėdyje, kuriam pirmininkavo tarybos pirmininkas P. Mikalauskas, buvo aptartos minėjimo detalės ir paskirti įvairių komisijų asmenys. Jie talkininkaus techniskam darbe.

Tautinių Korporacijų Sambūrio nariai nutarė kartu su kitomis Didžiojo New Yorko lietuvių kultūros organizacijomis suorganizuoti Lietuvos Universiteto 30 metų sukakties minėjimą. Komisijon išrinkta: Dr. Br. Nemickas, L. Paprockienė, G. Silinienė ir D. Penikas. Komisijai talkininkaus valdyba, kurios pirmininku yra J. Kiaunė.

Be to, pereitą sekmadienį Tautinių Klubų įvyksiamė susirinkime aptarti tolimesni sambūrio kultūrinės veiklos reikalai.

Lietuvių Spaudos Centras "Gabijs", kuri visą laiką lietuviškomis knygomis aprūpina, didžiąsias Amerikos ir užsieninių mokslo institucijas, pereitą savaitę gavo didžiulį užsakymą iš Kongreso Bibliotekos. Kaip "Gabijs" vedėjas Juozas Sodaitis pareiškė, tokio didžiulio užsakymo iš bibliotekų jis ligi šiol dar nėra gavęs. Esą, užsakymo laiškas buvęs toks sunkus, ne-

lyginant koks spausdinsys.

Kongreso Bibliotekos užsakyti knygų sąrašas yra nemažai jau ir sunkiai gaunamų ir seniai išparduotų knygų. Kadangi yra svarbu, kad tokioje vietoje, kaip Kongreso Biblioteka, būtų tos lietuviškos knygos, tai "Gabijs" turės gerokai padirbėti.

"Gabijs" lietuviškais leidiniais aprūpinamų universitetų tarpe yra ir Pensilvanijos Universitetas, kur dirba keletas buv. Lietuvos Universiteto profesorų. Tenai, vadovaujant prof. Sennui ir prof. A. Salui, norima suteikti gausingiausį lietuviškos literatūros rinkinį.

Žurnalistė Salomėja Narkelienė redaguoja knygą apie Didžiojo New Yorko lietuvių. Joje bus trumpos biografijos su atvaizdais tų asmenų, kurie reiškiar ar anksčiau yra reiškę vietos lietuvių kultūrinėje, tautinėje ir ekonominėje veikloje. Ji apima visų srovių lietuvių, išskyrus komunistus.

Ši knyga bus panaši į amerikiečių tipo leidinius, vadinamus "Who's who?". Tai būtų ligi šiolei vienintelis šios rūšies leidinys newyorkiečiams, nes anksčiau savo veikėjus tėra aprašiusios tiklatai paskiros organizacijos savo įvairių jubiliejų progomis.

BALFas, kuris ligi šiolei, kaip pripažinta užsieninių šalpos organizacija, savo siuntas Europon galėjo siųsti nemokamai, ir IRO veiklai pasibaigus, netrukdomai galės tęsti savo darbą. Pereitą savaitę New Yorko įvyksioje Council of Relief Agencies Licensed for Operation in Germany, trumpai vadinamoje Cralog, konferencijoje BALFas tapo oficialiai priimtas į šią organizaciją. Todėl BALFui ir toliau nereikės mokėti už siuntų persiuntimą Europon. Taipgi nereikės mokėti ir maito mokesčių. Tuo būdu BALFui susitaupo didelės sumos pinigų. Vietoje, kad jas būtų reikėję išleisti persiuntimui, BALFas galės geriau pa-

siųsti gėrybių.

Ta proga pasinaudodamas, BALFas dar ateinančių poros savaičių bėgyje Vokietijon pasiųs keturiasdešimt tūkstančių svarų maisto ir penkiasdešimt tūkstančių svarų drabužių ir avalynės.

Brooklynso Lietuvių Futbolo Komanda oficialiai buvo įvesdinta per iškilmes, pereitą sekmadienį įvyksiamė Apriškimo parapijos salėje New Yorko valstybės išduotąjį komandai registracijos dokumentą įteikė vicekonsulas V. Stačinskas ir pasakė kalbą. Pradžioje, gausiai susirinkus brooklyniečiams, pražygiavo du kariai su Amerikos ir Lietuvos vėliavomis ir buvo pakviestos pasirodyti abidvi komandos su kapitonais ir pristatyti publikai pavieniai jų nariai. Petras Juknys, kuris vedė visą programą, trumpai supažindino susirinkusius su komandos veikla ir laimėjimais. Po to pasiūkt, grojant Nakties Pelėdų orkestrui.

Spaudos Klubas, kuris vasario 16 d. McAlpin viešbutyje ruošia kulkų Lietuvos Nepriklausomybės šventės paskelbimo sukakties minėjimą, kartu šiemet mini ir

savo veiklos 15 metų sukaktį. Trumpas kalbas pasakys Lietuvos Konsulato atstovas, dr. Vinikas ir adv. M. Toliušis. Pakviesti ir sutiko dalyvauti New Yorko latvių ir estų laikraščių redaktoriai, taipgi estų Voice of America redaktorė Mall Jurma, dabartinė Pabaltijo Moterų Tarybos pirmininkė.

Po oficialiosios dalies bus draugiškos vaišės. Klubo pirminku yra A. S. Trečiokas, o ši minėjimą rengia komisija iš T. Grybaitės, I. Trečiokienės ir O. Valaitienės.

Nauja valdyba buvo išrinkta pereitą sekmadienį Apriškimo parapijos salėje įvyksiamė Didžiojo New Yorko Lietuvių Tremtinių Draugijos susirinkime. Šį kartą nutarta sudaryti valdybą iš septynių asmenų, vietoje anksčiau buvusių penkių, kadangi atsirado daugiau daro. Inž. A. Novickiui, kuris pereiniais metais Draugijai pirmininkavo, dėl šeimos reikalų nesutikus kandidatuoti, be senosios valdybos narių, kurių visi perrinkti, dar įėjo dail. V. K. Jonynas, teisininkas Mylimas ir inž. A. Mačionis. Iš senosios valdybos pasiliko: kun. V. Pikturna, kap. V. Alksnis, A. Bendorius ir dr. A. Skėrys.

Be valdybos narių pranešimų apie pereitą metų veiklą, dr. A. Trimakas padarė pranešimą apie pasaulio politiką ir K. Bielinis apie lietuvių bendruomenę.

PHILADELPHIJOS LIETUVIŲ ŽINIOS

Pereitų metų gruodžio mėnesio 16 dieną, Lietuvių Tautinėje svetainėje, 928 E. Moyamensing Avenue, lietuvių tremtinių iniciatyva, buvo sušauktas vietos veiklų susirinkimas, sudaryti Amerikos Lietuvių Bendruomenės skyrių. Aple 70 asmenų atvydžiai išklausė pranešimo ir pritarė iškeltam klausimui. Bendruomenės svarbą referavo prof. J. Puzinas. Po jo sekė Amerikos veterano veiklų Jono Griniaus pasisakymas, kuris taipogi Ben-

drumenės idėją užgyrė, tik pagal jo pragventų ir daug veikloje patirtų darbų, jis nemano, kad šis užsimojimas bus įvykdytas.

Lietuvos Nepriklausomybės 34 metų paminėjimas įvyks vasario 17 dieną, Lietuvių Muzikalėje Svetainėje, Tilton Street ir Allegheny Avenue. Svetaine bus atdara nuo 2.30 po pietų. Šventės programa prasidės lygiai 3:00 val.

DIRVOS ATSTOVAI

į kurias galima kreiptis visais DIRVOS prenumeratorais ir skelbimų reikalais:

- Baltimore, Md.**
Antanas Česonis, 620 W. Cross St.
- So. Boston, Mass.**
Brunonas Kalvaitis, 545 East Broadway.
- Brockton, Mass.**
Baciulis A., 22 Intervale St.
- Chicago, Ill.**
Jonas Pablėnas, 4416 So. Hermitage Ave. YA 7-0191
- Dayton, Ohio**
J. A. Urbonas, 1302 Lamar St.
- Detroit, Mich.**
L. Bulgaraukas, 7313 Navy Ave.
VI. Pauza, 9124 Quincy Ave.
- Newark, New Jersey**
A. S. Trečiokas, 314 Walnut St.
- New Yorke - Brooklyn**
Antanas Sodaitis, 57-56 63rd St., Maspeth, N. Y.
- Omaha, Nebr.**
J. Povilaitis, 5617 So. 31 St.
- Waterbury, Conn.**
Vladas Varneckas, 2157 N. Main St.
- Hamilton, Canada**
Antanas Mingėla, 190 Catherine St. S.
- Montreal, Canada**
Stepas Kęsgaila, 6832 Beaulieu St.
- Toronto, Canada**
Jonas Parseliūnas, 62 Pauline Ave.
- Welland, Canada**
Zukauskas Kazys, 187½ E. Main St.
- Anglijoje**
Br. Daunoras, 38 Melville Rd., Coventry.
- Australijoje**
Povilas Lukošūnas, Box 1665 M, G.P.O., Adelaide, S. A.
- Venecueloje**
Antanas Diržys, c/o Crisalerias Nacionales, S. A. Apartado 4532, Maracay.

LIETUVIŲ TAUTOSAKOS LOBYNAS

Redaktorius — leidejas Dr. Jonas Balys

Dvi dalys kartu įrištos: Dvasios ir Žmonės, 166 sakmės, 126 psl.; Liaudies Magija ir Medicina, 94 psl.

Knyga didelio formato, spalvotas viršelis, pieštas dail. V. K. Jonyno.

Kaina \$3.00.

Gaunama Dirvoje.

ATSIKURUSI LEIDYKLA PATRIA

praneša visiems gerbiams autoriams, bendradarbiams ir bičiuliams apie veiklos pradžią J.A.V. Moderniai įrengta leidyklos spaustuvė siūlo savo patarnavimus organizacijoms, draugijoms, klubams, biznieriams ir pavieniais asmenims.

MES SPAUSDINAME bet kuria kalba knygas, žurnalus, įvairias brošiūras, piknikų ir parengimų programas, bet jų skelbimus. Įvairias biznieriams reikalingas eskaitsas, blankas, vizitines korteles, kvietimus ir kt.

DARBAS ATLIEKAMAS punktualiai ir pavyzdinai, prityrusių spaudos žinovų.

P. S. Leidyklos programa bus paskelbta atskirai.

Leidykla PATRIA,
92 Franklin Street,
Stamford, Conn.

SENIAU IR DABAR

K. S. KARIUS

APIE SAVAMOKSLIUS

Dalyvaujant Clevelande mūsų naujųjų ateivių surengtame Lietuvos Universiteto 30 metų sukakties minėjime, man atėjo mintis priminti naujajai Lietuvis gentkari ir senesniems apie visus tuos savamokslus, kurie dirbo Lietuvos Nepriklausomybės atstatymui, po 1795 metų Lietuvos pavergimo ir vėliau, uždraudus Lietuvoje mūsų spaudą.

Jauniesiems lietuviams, Vytauto Didžiojo Universiteto auklėtiniams, taip ir reikėjo, kad jie, pradėję lietuvišką pradžios mokyklą, gimnaziją, apmokytų savo pasirinktos profesijos mokslą savame universitete. Jei jie prisiminė Lietuvos istorijos pamokas, kur buvo pasakyta ir apie kitokius laikus, tas vargu paliko jiems gilesnį įspūdį, o gal tik tiek, kad tada ir tada taip buvo, kaip margs raišdes nusako.

Bet tie kurie dirbo dėl Lietuvos Nepriklausomybės atstatymo, ir kentėjo nuo tų dienų, kada Lietuva buvo rusų pavergta iki pat Vasario 16, 1918 metų Nepriklausomybės paskelbimo, dauguma jų buvo tik savamoksliai. Visas jų "universitetas" buvo maldaknygė ant motinos kelių jai verpiant vakaro metu, ir dar saugojantis, kad rusų žandarai neužpultų. Dauguma iš mūsų senųjų švietusių, lietuvių kalbos atžilgių, žiūrind dabarties akim, irgi buvo savamoksliai.

Pirmutinė lietuvių kalba — rašyba buvo tokia, kaip pvz., imant iš pačios "Aušros":

Laikrasztis, "AUSZRA, iszleidžiamas per Dra. Bassanawiczu".

Ir Amerikos lietuvių pirmuosiuose savo laikraščiuose vartojta pačia rašyba: "... Muso noru ir išduotie gazietas tokia, kury tury but del kožno brulu lietuwniku suprastina, tai ira tokiu rasztu jog be sukimu galvos suprastu koznas ka skajto".

Bet tų laikų lietuvių kalbos vadų neapsistota tokioj "raszyboj", o gimė mintis ją "gryninti". Išmesta cz, sz, w, priimta č, š, v ir daryta kitoki pakeitimai. Mūsų veikėjai ir spaudos žmonės vėl turėjo antrą kartą mokytis — bet mokėsi labai greitai, nerugodami, net džiaugdamiesi, ir tuom padėjo pagrindą mūsų dabatinei kalbai, paskiau jau naujosios Lietuvos kalbininkų tobulintai, kuri pasiekė dabartinio savo laipsnio. Dr. Vincas Kudirka, kuris Varpą leido dar sena rašyba, prieš mirtį dar spėjo išmokyti naujosios rašybos, ir pats prie jos perdirbimo daug prisidėjo.

1892, vasario m. — Amerikoje priskaitoma apie 100 atvykusių jaunuolių, kurie baigė Lietuvoje aukštesnes ir vidurines mokyklas.

1892, vas. m. — Paliovė ėjus Tvarausko leidžiama "New Yorko Gazietas Lietuwiszka".

1895, vas. 19 — Kun. P. Abromaitis iš Shenandoah, Pa., atsišaukia lietuvių laikraščiuose įsiskaitomas lietuvių, norinčių stoti į vienuolyną.

1896, vas. 27 — Bostone sustojo ėjus "Lietuwiszkas Laikrasztis". Jo vietoje kun. J. Zebiris, Waterburyje, pradėjo leisti "Rytą".

1895, vas. 9 — Liberalai pradėjo agitaciją už steigimą kito Susivienijimo, nes SLA patekęs į kunigų rankas ir varžas lietuvių.

1898, vas. m. — Lietuvių kolonijose pradėdą rengti protesto mitingai, suagituoti Dr. Jono Šliupo, prieš Lodge bilį, taikytą ateivų varžyti. (Vėliau, I pasaulinio karo metu, tas pats

Lodge, jau senatorius, daugelį kartų padėjo lietuviams įsiskait Amerikos valdžioje Lietuvai užtarimo ir pripažinimo).

1900, vas. m. — Rusinių dvasiškių paskelbė, kad Hawaii salose atsidurę vergijon daug rusinų, tarp jų ir keletas lietuvių.

1901, vas. 12 — Pittsburghe įvyko prispaustų tautų — lietuvių, lenkų ir rusinų — atstovų suvažiavimas, dalyvavo 19 delegatų, iš jų 9 lietuviai, su Dr. J. Šliupu. Nutarta leisti laikraštį "Freedom", skelbti Amerikoje rusų pavergtų tautų bylą. Lietuviai pradėjo rinkti aukas, bet dėl lenkų nerangumo tas sumanymas baigėsi niekais.

1901, vas. 17 — New Yorko mirė Stasys Malevskis, mokytojas, buvęs "Naujos Gdynės" redaktorius.

1906, vas. 22 — Philadelphiaje įvyko pirmas visuotinis Amerikos lietuvių politiškas seimas. Dalyvavo apie 60 delegatų ir apie 500 šiaip publikos. Rusų revoliucijai aukoms remti įrinktas "Centralinis Komitetas", tą metų surinkęs apie \$4,000.

1909, vas. 25 — Mahanoy City, Pa., mirė "Saulės" įkūrėjas D. Bačkauskas. "Saulė", įsteigta 1888 m., ir dabar tebeina.

1910, vas. 9 — Scranton, Pa., Dr. J. Šliupas pradėjo leisti savo paskutinį mėnesinį žurnalą, "Laisva Mintis".

1910, vas. 21 — Chicago delegacija — Kun. Kriaučiūnas, Kun. Skripka, J. Elijošius ir Miedažis — važiuo į Washingtoną reikalauti, kad U.S. gyventojų surašymo lietuvių būtų užrašomi lietuviškai, ne rusiškai ar kitokiais.

1912, vas. 28 — Amerikoje skaitoma esant apie pusę milijono lietuvių.

1914, vas. 18 — Klerikalai, kun. Kamėšio "Drauge" suagituoti, pasinaudojo tautininkų paskelbtu projektu ir įkūrė savo Tautos Fondą, savo politikos tikslams.

1914, vas. 19 — P. Grigaitis, atsimetęs nuo "Pirmyn" Baltimore, Chicagoje pradėjo leisti "Naujienas".

1916, vas. 10 — St. Šimkus paskelbia, kad nuo rugs. 1915 surinkęs Amerikoje Lietuvos karo nukentėjusiems šelpiti \$9,361.

1919, vas. 22 — New Yorko sutarta laikyti bendras tautininkų ir klerikalų atstovų suvažiavimas tartis dėl bendro darbo. Klerikalų atstovai į suvažiavimą neatvyko.

1920, vas. 18 — Jonas Vileišis tampa Generaliniu Lietuvos atstovu Amerikoje.

1921, vas. 15 — Brooklyne surengtos iškilmingos išleistuvės Lietuvos Misijos atstovams: P. Zadeikiui ir kun. J. Žilui. Klerikalai nedalyvavo.

1920, vas. 16 — Jono Vileišio suagituota lietuvių visuomenė surengė Lietuvos Nepriklausomybės trijų metų sukakties minėjimus. Kai kurie dvasiškiei su tuo nesiskaitė, jie laikė šv. Kazimiero šventę Lietuvos diena.

1922, vas. 19 — Kretingoje mirė darbštus amerikietis tautininkas, Andrius Martus, prisidėjęs prie Klaipėdos vadavimo.

TREMTIES leidiniai

V. Putino — Mykoliaičio ALTORIŲ ŠEŠĖLY, visos 3 dalys vienoje gražiai įristoje knygoje 4 dol.

Igno Šeiniiaus KUPRELIS, įristas drobėje 2 dol.

Vytauto Alanto naujas romanas PRAGARO POSVAISTĖS, 433 pusl., įristas drobėje 3,5 dol.

Sios knygos — gražūs Jūsų buto papuošalai bei tinkamiausia dovana. Jas galima užsisakyti per TREMTIES atstovus.

Clevelandiečiai knygas gauna Dirvoje

Chicagoje užsisakoma šiuo adresu:

Mr. A. Šiliūnas, 5125 So. La Crosse Ave.
Chicago 38, Ill.
ir kitose TREMTY skelbiamose atstovybėse.

Dramatiškoji tiesa

J. Grušo "Tėvas" Clevelando scenoje

J. GRUŠAS "Tėvo" dramoje, vaizduodamas turtingo ūkininko Budrio šeimos gyvenimą, jo santykius su kaimynais, nuspalvina visą veiklą ir stipriai filosofine mintimi, žmogiškai vertinga tiesos idėja, kurios vyriausi interesai yra pats Budrys ir jo sūnus Karolis.

Dėl to "Tėvo" drama mus pagauja ne tik estetiškai, kaip darbus vienalytis grožinis kūrinys, kupinas vidinių ir išorinių konfliktų susikryžavimo, psichologinių momentų vaizdumo, ūkininko buities, jo meilės žemei pavaizdavimu, bet ir morališkai priversdama mūsų protą laukti filosofiniai idėjinės problemos.

"Aš pasirinkau tiesą", sako sūnus Karolis, "nes tikiu, kad tik didis tiesos vardas šviečia žmogaus širdy ir lydi žmogų tenai, kur nutyla amžių žingsniai ir ateina nauja buitis, didesnė už visus beribius pasaulius".

Bet tėvas Budrys sūniui atsako tiesioginiu klausimu: "Kas yra tiesa? Tėvo išdavinus irgi tiesa?"

Stai tėvo ir sūnaus skirtingas tiesos supratimas užkuria dramą, kurios gaisras, kurio liepsnos kas kartą didėjančiai plečiasi ir kyla aukšty, vis labiau ir labiau kaitindamos dramų intrigą iki pat jos atomazgos.

Režisierius P. MAZELIS, sprendžiamas "Tėvo" idėjinis, psichologinis ir buities klausimus, pasirinko natūralų, gyvenimišką kelią, bet ir neapsilenkdamas su meniškąja dramos tiesa.

Suprantama, režisieriui teko išspręsti daug problemų: scenovaizdžio, techniškių priemonių, pagaliau, svarbiausia visų draminių elementų teisingo ir meniškai sujungimo. "Tėvo" veikėjai kalba paprasta žmonių kalba, trumpais dialogais, dažnai vienu žodžiu ar judesiu išreiškdamis savo pergyvenimus.

Rež. P. Mazelis, teturėdamas tik dalį aktorių su pakankama scenos rutina, dirbo daug, kad sukurtų estetinio pasigerėjimo vertą vaizdą. Jo pastangos buvo didelės ir vertos dėmesio. Mėgėjų artistų lūpose, judesiuose ir savitarpio scenos bendravime momentais sužibėdavo kūrybiniai krizai.

Labiausiai pastebimi trūkumai buvo dikcioje, dialogų neįsiskaidyme ir netaisyklingame kirčiavime. Tie visi trūkumai, tai aktorių tarmiškumai ir svertimų kalbų įtaką.

K. Cicėnas ūkininko Budrio vaidmenį atliko gerai įsijautęs. Pirmajame veiksmo savęs įsiskaidymo vietoje vis stiprėjo ir ketvirtame veiksmo vaizdžiai išgyveno Budrio dramą.

J. Pėterienė — Budrio žmona, rūpestinga šeimos nesantartės švelnintoja. Vaidmuo nelengvas. Savo vidinius sukrėtimus ji išgyveno kaimo žmonės įprastu

1923, vas. 19 — Kretingoje mirė darbštus amerikietis tautininkas, Andrius Martus, prisidėjęs prie Klaipėdos vadavimo.

santūrumu. Scena, kurioje ji skaito sūnaus laišką, sudvelkė stipriai išgyvenimu ir kūrybine jėga.

Z. Dučmanas vaidino Budrio sūnų Karolį. Matėsi, kad aktorius sukaupė visas pastangas teisingai išgyventi savo vaidmenį. Monologuose stokojo ryškios intonacijos.

J. Damušienė aristokratiška Budrio motina, gal per aristokratišką, turėjo gerą grimą ir stipriai sukūrė savo vaidmenį. Budrio šeimos kraujas joje suvinkšėjo veržliai. Vaidyba natūrali, ypatingai vaizdi savo paskutiniuose žodžiuose: "Jokūbai... vargas laukia tavęs ir tavo giminės, jei tu žemę atiduosi svetimiesiems".

A. Liutkus, simpatingas socialininkas Janulis, tikrai buvo lietuviškas, paslaugus ir nuosirdus senukas. Prisirišęs prie savo šeimininko, sodų, gėlių, skaudžiai pergyvena, kai nusprendžia apeiti Budrio sodybą.

P. Lelys, mažžemės ūkininkas Kybartas, maloniai nuteikė savo vaidmens tikrove. Jo trumpi dialogai buvo vaizdūs ir gyvi.

Antriniai veikėjai — Janulio duklė Genė (M. Samsonaitė), teisėjas (V. Brazulis), advokatas Jukna (V. Mazoliauskas), advokatė Narbutienė (V. Žitkiūtė), liudininkė Antanaitytė (A. Geležinytė), teismo anstolis (M. Mickevičius), testamentą rašytojas (R. Apanavičius) savo vaidmenis vieni atliko geriau, kiti silpniau. Dėl neryškios jų individualizavimo bei statiško vaidmens (teismo anstolui) jie mažiau pastebimi dramų veiksmo.

Dail. V. Raulinaitis nupiešė Budrio namų vieno kambario ir teismo salės dekoracijas. Suprantama, dėl scenos techniškių trūkumų dailininkui nelengva buvo išspręsti tikrai meniškų dekoracijų klausimą, tačiau turtingo ūkininko Budrio seklyčia galėjo būti ir be grubių sienų.

Režisoriaus, dekoratoriaus ir aktorių buvo gausiai apdovanoti gėlėmis. Salėje, kaip ir per "Buratininko pinklės" vaidinimą, publika netilpo. J. Stpž.

KEISTI REIŠKINIAI ROCHESTERYJE

Mažoj Rochesterio lietuvių kolonijoj nesantaikos daigai vis dažniau sėjami. Kai į šią koloniją atvyko apie 400 tremtinių — pirmieji metai praėjo gražaus bendradarbiavimo ženkle. Bet tuoj pradėta skirstytis. Ne tik senieji ir naujieji ateiviai, dėl kai kurių karštuolių išsišokimų, pradėjo tarpusavy šnairuoti, bet ir tremtiniai, skirstytis į savus ir nesavus.

Į šį skaldymo darbą įsijungė ir vasario 3 d., kun. Mackevičius, kalbėdamas apie katalikiškos spaudos rėmimo reikalingumą. Jis rado reikala, griežčiausiai pasmerkė tuos parapijiečius, kurie skaito ir remia bedievišką spaudą, prilygindamas Dirvą su Vieniye komunistinei Laisvei.

Tie laikraščiai, anot kunigo, kovoja prieš krikščionybę, jų joks padorus katalikas negali skaityti. Žinant lietuviškųjų laikraščių pobūdį, toks išskirtinas pamėnėjimas tų laikraščių, aiškiai turėjo ir kitą politinį tikslą.

Šis kun. Mackevičiaus pamokslas paliko labai blogą įspūdį ir daugelis su pagrindu stebėjosi, kad bažnyčios sakykla yra naudojama tokiems siauriems tikslams, kurie su tikroju Dievo žodžiu skelbimu tikrai nedaug ko bendro turi.

Vyt. T.

DIRVĄ UŽSISAKYTI galima ir šiandien, nėra reikalo laukti nei metų, nei mėnesio pabaigos!

NAUJAS GINČAS WATERBURY

Po iškilmingos atidarymo šventės, turėjo prasidėti praktiškas Amerikos Lietuvių Bendruomenės skyriaus suorganizavimas.

Čia to darbo ėmėsi Tremtinių d-jos valdyba. Nors dėlto įvairių pažiūrų senesnės kartos veikėjai reikė nepasitenkinimo ir tam tikro nepasitikėjimo. Jų nuomone, vienai Tremtinių d-jos valdybai imantis organizacinio darbo, ir gausis tik tos draugijos tęsinys, su bendruomenės išskaidymu.

Jie norėtų, kad to darbo imtųsi Alto skyrius, kur suelina visų srovių ir organizacijų atstovai. Nepasitikėjimas kyla dar iš to, kad Tremtinių d-jos valdyba numatė sudaryti sąrašą asmenų, kurie yra kviesini į steigiamąjį bendruomenės susirinkimą, kur bus renkami ir valdomieji organai. Provizoriniai tokį sąrašą sudarinėjant, iškilęs visai svetimas lietuvių bendruomenės dvasiai dalykas, tai kai kurių asmenų "veto". Girdi, jei tą ir tą asmenį į steigiamąjį susirinkimą kviesite, tai aš visai iš valdybos išeinu...

Taip vieniems beplanuojant, o kitiems nepritariant, iškilio naujas dalykas, kuris visą Amerikos Lietuvių Bendruomenės organizacinį darbą Waterburyje apvertė aukštyn kojomis. Tremtinių valdybos posėdinį prisistatė dr. P. V. kaip "generalinis įgaliotinis", kuriam LOKO pirmininkas prel. Balkūnas suteikė išimtiną teisę suorganizuoti ALB Waterburio skyrių. Pask. dr. V. prel. Balkūnas jo paskyrimą "generaliniu įgaliotiniu" padaręs žodžiu. Tremtinių valdybai pareikalavus dokumento, dr. V. įteikė paties pasirašytą skiriamąjį raštą.

Nelaukta atsiradus "generaliniam įgaliotiniui" Tremtinių d-jos valdybos posėdyje kilo dideli ginčai. Kitiems reikalaujant, A. Saulaitis (kuris yra ir LOKO narys) perskaitė tik ką gautą LOKO pirmininko prel. Balkūno laišką, iš kurio buvo matyti, kad pas jį tikrai lankėsi dr. P. V. ir dar vienas Waterburio ateitininkų veikėjas, tačiau dr. V. "generalinio organizatoriaus" teisės nesuteikęs, nes tokios teisės ir negali suteikti. Tada Tremtinių valdybos posėdžio dauguma atmetė dr. V. pasisiskelbtus "generalinio organizatoriaus" įgaliojimus, kaip neteisėtus ir kenkiančius pačiam Amerikos Lietuvių Bendruomenės organizaciniam reikalui. Gi dr. V. taip pat nenusileido. Ir protestuodamas prieš "generalinio įgaliotinio" nepripažinimą, pritariant dar vienam bendraminčiui, triukšmingai apeido posėdį.

Likusieji, sudarydami kvorumą, posėdį tęsė toliau. Taip dalykams susidėjus, nutarė Amerikos Lietuvių Bendruomenės Waterburyje steigimą pavesti ALTO skyriui. Tuo būdu ginčas dėl "generalinio įgaliotinio" iš Tremtinių d-jos valdybos perėjo į ALTą. Idomu, kas laimės?

Stebėtojas

DETROITE VASARIO 16-osios MINĖJIMAS

Detroito VASARIO 16 d. minėjimas įvyks vasario 17 d. 4 val. p. p. Western High School salėje, prie Clark parko. Svarbiausiu kalbėtoju bus V. Sidzikauskas. Plačią meninę programą išpildys choras, kvartetas, solistai ir tautinių šokių grupė.

Išvakarėse t. y. vasario 16 d. 7 val. 30 min. vakare bus atliktos gedulingos pamaldos už žuvusius ir nukankintus dėl Lietuvos, šv. Antano parapijos bažnyčioje. Vasario 17 d. visose lietuvių parapijų bažnyčiose bus iškilmingos pamaldos už Lietuvą.

UŽGAVENIŲ BALIUS HAMILTONE

Vasario 23 d. Hamiltono įvyks labai įdomūs kokių balius — užgavėnių blynai. Tam tikslui išnuomota patogų rumunų salė, 20 Murray St. W. (netoli CNR geležinkelio stoties). Pradžią 7 val. 30 min. vakaro. Trys piniginės premijos už geriausius kostiumus ir kitos įvairenybės.

Paskutinis Hamiltono lietuvių surašymas parodė, kad čia net 124 vyrai daugiau negu moterų. Kviečiame amerikietes lietuvaite padėti šį perteklių "likviduoti". Tam geriausia proga — iš užgavėnių balius.

Sk. St.

Mes duodam ir išeičiam Eagle Stamps

THE MAY CO'S BASEMENT

Fruit of the Loom

LATTICE - WORK

Užpakaly Sujuosiamos

Suknelės

2.98

- Mėlynas
- Raudonas
- Aukso geltonas
- Juodas

DYDŽIAI 12 IKI 20

"Lattice Work" sujuosama užpakalyje... puikiai pasiūta su kalnieriuko ir kišenų apsiuvinejimu. Nepaprastų langelių suknelė surišama užpakalyje — kvoduotas sijonas. Lengvai duodasi lyginti.

Paštu ir telefonu užsakymai priimami pirmadienį nuo 9 ryto iki 9 vak.

Saukite CHERRY 1-3000

Basement / Housedress Department

Cleveland ir APYLINKĖSE

VASARIO 16 DIENOS MINEJIMAS

Šiais metais Vasario m. 16 dienos minėjimą rengia Clevelando ALT-o skyrius. Minėjimas įvyks vasario m. 17 dieną, Public Auditorium Mažajo Teatro salėje.

Minėjime kalbės ALT-o Vykdomojo Komiteto pirmininkas Leonardas Šimutis. Meninę minėjimo programą išpildys solistai: Juzė Kristolaitytė, Julius Kazėnas, taip pat ir Julius Kazėno vedamas vyrų oktetas.

Minėjimo metu Tautos Fondui bus renkamos aukos. Teko patirti, kad kai kurios organizacijos jau dabar pradėjo iš savo narių aukų rinkimą ir surinktas aukas organizuotai perduos minėjimo metu ALT-o skyriaus valdybai.

V. RASTENIO ISLEISTUVES

Tautinės Sąjungos skyrius vasario 16 d., 8 val. vakaro, Ansel Rd. Cafe patalpose šaukia iškilmingą susirinkimą, kuriame bus paminėta vasario šešioliktosios. Paskaitą skaitys V. Rastenis. Po paskaitos bus vaišės ir V. Rastenio išleistuvės. Visi clevelandiečiai, ir ne skyriaus nariai, kviečiami atsilankyti į buvusio Dirvos redaktoriaus išleistuves. Vaišių reikalams užsirašiusieji įmoka po 1 dol.

Ansel Cafe yra tarp Superior ir St. Clair gatvių, 1066 Ansel Rd.

LITUANISTIKOS MOKYKLA MINI VASARIO 16

Vasario mėn. 16 d. 8 val. 30 minučių ryto moksleiviai renkasi į Sv. Jurgio bažnyčią pamaldoms. Pamaldų metu giedos Julius Kazėnas.

Tuo po pamaldų Sv. Jurgio parapijos salėje bus vasario šešioliktosios minėjimas. Programa labai įvairi.

Šiame mokyklos minėjime kviečiami visi dalyvauti.

VASARIO ŠEŠIOLIKTOSIOS MINEJIMAS JAUNIMUI

Clevelando Skaučių Tuntas "Neringa" ir Skautų Vietininkija vasario mėn. 17 d., 11:30, Lietuvių salėje ruošia visiems lietuvių vaikams

Lietuvos Nepriklausomybės minėjimas.

Įdomi programa vaikams. Į minėjimą kviečiame visus suaugusius ir mažus, senuosius ir naujuosius atelivius.

Prašome neveluotis; minėjimą pradėsime punktualiai.

MINĖJIMAS PAS LATVIUS

Vasario 9 d. Čekų Sokolų salėje įvyko Latvų — Lietuvių Vienybės Clevelando skyriaus suruoštas Lietuvos Nepriklausomybės sukakties minėjimas. Salė buvo pustūštė. Neplati, bet gražiai parinkta programa ma-

loniai nutiekė atsilankiusius.

Minėjimą pradėjo trumpu žodžiu lietuviškai ir latviškai L.L. V. skyriaus pirmininkas Ant. Mikoliūnas. Po to buvo numatytas H. Salako referatas "Lietuvos nepriklausomybė ir vienybės idėja". Bet trumpinant programą, buvo praleistas. Meninėje dalyje solistė Vilma Aigars — ūbelytė padainavo A. Kačanausko "Ten kur Nemunas banguoja", St. Šimkaus "Plaukia sau laivelis" ir dvi latvių kompozitorių dainas. Solistei akompanavo Alma Kūmina — Ozolina. P-lė Zigrida Rozengrins labai nuotaikingai padeklamavo P. Orinitaitės eilėraštį "Sesutei latvei" ir K. Inčūros "Tėviškė". Ypač šis pastarasis buvo graži staigmena. Gražų eilėraščio deklamavimą palydėjo planu savo improvizuotais lietuviškais motyvais Feliksas Hazners. Rašytojas Emils Skujenicks paskaitė latviškai ištrauką K. Donelaičio "Žiemos rūpesčiai". Visi dainų tekstai ir eilėraščiai į latvių kalbą versti rašytojo Em. Skujeniko, nenuilstamo Lietuvių — Latvių Vienybės darbotojų.

Visas minėjimas praėjo labai jaukioje nuotaikoje ir labiau suartinę negausius Lietuvių — Latvių Vienybės entuziastus.

NAUJAS TAUT. SĄJUNGOS SKYRIAUS PIRMININKAS

Praėjusią savaitę įvykusiame Tautinės Sąjungos skyriaus susirinkime ligšiolinis pirmininkas B. Gaidžiūnas pareiškė, kad dėl pagausėjusio darbo Dirvoje nebegali eiti pirmininko pareigų. Skyriaus nariai naujuoju pirmininku išrinko adv. Julijų Šmetoną. Kiti valdybos nariai yra: J. Leimonas, Salasevičienė, K. Karpis ir F. Mackus.

TRETYSIS TARPTAUTINIS FESTIVALIS

Clevelando Tarptautinio Instituto tretysis festivalis, įvykęs vasario 10 d. Music Hall salėje, tęsėsi visą sekmadienio popietę iki pat vidurnakčio. Du spalvingi 31 tautybės spektakliai sudarė margą dainų, šokių, papročių ir buities vaizdų pyne.

Sešių tūkstančių žiūrovų valiausiai šiltai sutiko visų tautybių programas, o ypač lydėjo plojimai lietuvių tautinius šokius.

Vakariname spektaklyje scenoje pasirodė 540 įvairių tautybių šokėjų, choristų, solistų bei muzikantų. "Cleveland Press" dienraščio tautybių skyriaus redaktorius Th. ANDRICA tūkstančiams žiūrovų papasakojo kiekvienos dalyvaujančios tautybės būdingesnius istorinius bei kovos dėl tautinės kultūros momentus. Lietuvių šokėjų grupei išėjus į sceną, Th. Andrica pastebėjo, kad lietuvių tauta, šimtmečius nešusi caro vergiją, buvo netekusi savo rašto, išsikovojo laisvę ir nepriklausomą gyvenimo laikotarpį sukūrė nuostabių darbų savo laisvoje tėvynėje.

Lietuvių tautiniai šokiai buvo

UŽGAVENIŲ KAUKIŲ BALIUS

Lietuvių Salėje

vasario mėn. 24 d.

Visi Clevelando ir apylinkių lietuviai maloniai kviečiami atsilankyti ir jaukiai praleisti laiką paskutiniam pasilinksminimui prieš gavėnią.

Geriausios kaukės bus premijuojamos vertingomis premijomis

TURTINGAS BUFETAS

Sokiams gros R. Gilio kapela

PRADŽIA 7 VAL. VAKARO

Rengia Tautinės Sąjungos Clevelando skyrius

geriausio festivalio programos dalis. Ateities klubui talkinant, susidarė 16 šokėjų, kurių vadovas V. Aukštuolis trumpu laiku įdėjo daug pastangų ir grupę gerai paruošė.

Seniūnas V. Valaitis nuosirdžiai rūpinosi organizaciniais grupės reikalais, o A. Sagienė paruošė anglų kalbą gražų istorinį įvadą ir mūsų tautinių šokių aprašymą.

Jiems visiems tenka visų lietuvių maloni padėka.

DIRVOJE GALITE GAUTI NAUJŲ KNYGŲ

Dirvos redakcija plečia knygų prekybą. Organizuojamas ir platesnis tautodailės darbų skyrius.

Kiekvieną dieną, nuo 8 val. ryto iki 6 val. vakaro jūs galite Dirvoje gauti naujausias knygas, išėjusias Amerikoje, Vokietijoje ir kituose kraštuose.

SALDYTUVAS

Parduodamas šaldytuvas už \$55.00

7016 Whitney Ave.
EN 1-1862

KRIKŠTŲNOS

Apolonija ir Linas Stoškūnai, nesenai įsigytame name, surengė savo pirmagimio sūnaus Lino krikštynas.

Krikšto tėvai buvo A. Makarskienė ir Jonas Balbotas.

Vaišėse dalyvavo daug svečių: Tallat-Kelpša su ponia, tremtinių prieteliai Sofija ir Viktoras Amšiejai ir kt.

VESTUVĖS

Antano Šmigelskio dukrė Aldona šį ketvirtadienį, vasario 14 d. ištėka už Jorge Semple, tarnaujančio US armijoje, Vokietijoje. Vestuvės įvyks motinos Bagužauskienės namuose.

PARDUODAMI NAMAI

Dveji namai, vienas prie kito. Abu turi po penkis kambarius ir po garažą. Atskiras apšildymas. Abu namai turi atskirą žemės plotą. \$15.000 kiekvienas. Waterloo Road
KE 1-5663

Netoli naujos lietuvių parapijos

TRYŠ NAUJI TELEFONAI

PER KETURIAS MIN.

Mes be sustojimo dirbam, kad duotume daugiau ir geresnį patarnavimą Ohio Bell klientams.

Pereitais metais mes, darbo dienomis, įtaisėme tris telefonus kas keturios minutės... 360 telefonų per dieną. Tai yra nauji telefonai, neskaitant pakeitimų ar perkėlimų.

Daugiau kaip aštuonios iš dešimt šeimų mūsų veikimo plote jau yra aptarnaujami. Bet vis daugiau šeimų nori telefonų, o daug, juos jau turinčių, nori didesnio aptarnavimo.

Reikalavimas visą laiką didėja. Bet mes skubame juos išpildyti. Mes išleidžiam virš 1.000.000 kas savaitę naujų telefonų įjungimui... plėsdamiesi, kad kiekvienas klientas gautų patarnavimą kiek galima greičiau.

THE OHIO BELL
TELEPHONE COMPANY

SUSELPTI KAROLIS DRUNGA IR JUOZAS BATAITIS

Feliksas Mackus energingai rūpinasi sušelpiti Vokietijoje sergančius Karolį Drungą ir Juozą Bataitį.

Adv. Juozui Bataičiui (adr. Rastatt, Schloss, NCWC, Germany, French Zone) pasiūsta 38 doleriai, kuriuos suaukojo: korporacijos "Neo-Lithuania" dalinys Clevelande — 10 dol., Feliksas Mackus — 10 dol., Antanas Vilkaitis — 5 dol., Jurgis Stravinskas — 5 dol., V. Vinclovas — 5 dol., Jonas Leonas — 1 dol., Vaclovas Kasakaitis — 1 dol. ir Karolis Cisėnas — 1 dol. Inž. chem. Karoliui Drungai (jo adr. Mrs. M. B. Sirutytė — Drunga, (14b) Neuenburg, Turnstr. 16, (WRTT Bd.) Germany, French Zone), pasiūsta 51 doleriai, kuriuos suaukojo: Ona Lasnikienė — 10 dol., Jonas Gudėnas — 20 dol., dr. inž. J. Gimbutas (Dorchester, Mass.) — 5 dol., J. Dunduras — 10 dol., Jonas Sabaliauskas — 5 dol., A. Jonaitis — 2 dol.

Persiųntimo išlaidas 3,30 dol. apmokėjo Feliksas Mackus.

PARDUODA NAMĄ

7 KAMBARIŲ, atskiras, 3 miegamieji, svečių kamb. su veranda, garažas, automatinis gaso šildymas, langinės, užuolaidos, kilimai.

Arti prie mokyklų, ligoninių ir susisiekimo. Pilnas rūsys, ramus savininkų kvartalas. Mažas judėjimas, puiki vieta vaikams. Šviesiai ir gražiai dekoruota. Galima tuoj įsikraustyti. Kaina \$11.300. Pirkti nuo savininko, 9131 Logan Ct., arti Rytų 97-tos ir Chester gatvių. Telef. GA 1-0832.

IŠTIKUS GAIŠRO NELAIMEI

Kada jūsų namai arba rąkandai tampa sunaikinti arba sugadinti ugnies, kreipkitės į P. J. KERSIS, dėl apkaunavimo, ko visada reikalauja apbraudos kompanijos pirm, ne išmoka už nuostolius.

P. J. KERSIS

609-12 Society for Saving Bld.
Telef.: MAin 1-1773.
Rezidencija: PENINSULA 2521

JONAS G. POLTER

Lietuvis

Namų Maliavotojas

Popieriuotojas

Apkaunavimas ar patarimas reikale jūsų namo pagražinimo suteikiama nemokamai.

495 East 123rd St.
Telef.: POTomac 1-6899

BEFORE

YOU BORROW
TO BUY A HOME

GET OUR
LOW RATES AND
HELPFUL TERMS

PADĖKA

Lietuvių Kultūros Fondas bei Clevelando akademinės organizacijos širdingą padėką reiškia solistei Juzei Kristolaitytei ir Ciurlionies Ansamblio vyrų chorui, vad. muz. A. Mikulskio, meninę programą išpildžiusiems.

Lietuvos universiteto 30 metų sukakties minėjimo proga.

ISNUOMOJAMAS KAMBARYS

vienam asmeniui. Galima naudotis virtuve. Kreiptis:

Telef. HE 1-7764

SUOPIS FURNITURE

6921 Wade Park

EX 1-0911

Visokių rūšių baldai ir elektriniai bei kitoki reikmenys virtuvei ir kiekvienam Jūsų buto kambariui

ZEMOS KAINOS — MALONUS PATARNAVIMAS

Patogi vieta apsipirkti lietuviams naujakuriams lietuviškoje krautuvėje

MONCRIEF

SILDYMAS AR
ORO VESINIMAS

TAUPU ĮGYTI
TAUPU IR
VARTOTI

GASAS
ALIEJUS
ANGLIS

THE HENRY FURNACE CO., Medina, Ohio

VISAIS BANKINIAIS REIKALAIS

Atelkit į Lietuvių Banką jei Jūs norit taisyti, statyti ar pirkti namus. Lietuvių Banke jūs galite apmokėti visokias sąskaitas, išsipirkti money orderius ar čekius, pasiųsti pinigų į kitus kraštus.

Lengvai prieinama taupymo vieta — LIETUVIŲ BANKAS.

Taupyimas yra Federal Insurance Corp. — JAV valdžios saugumo užtikrintas — kiekviena knygtė iki \$10.000.

Darbo valandos nuo 9:30 iki 3:00 val.

Trečiadieniais iki 12:00, šeštadieniais iki 1:00 val.

THE SUPERIOR SAVINGS AND LOAN ASS'N.

6712 Superior Ave. HE 1-2498
Cleveland, Ohio

P J KERSIS

609-12 Society for Savings Bldg.—Cleveland, Ohio
OFISO TELEF.: MAin 1-1773. REZIDENCIJA: PENINSULA 2521
Norėdami pigiai pirkti namus mieste arba priemiestyje, kreipkitės į mane, gausiu pigia kaina. Taipgi gausit patarnavimą įvairuose apbraudos-insurance reikaluose.
Sutaisau paskolas pirmo morgėjo. Patarnavimas ir išpildymas garantuojama. Kreipkitės į mane telefonu arba asmeniškai.

Pilnai padengta apdrauda UTah 1-4515

WM. DEBBS PAINTING CO.

WM. DEBESIS

Namų Pagražinimas iš Vidaus ir iš Lauko
7526 Star Avenue Cleveland 3, Ohio

I. J. SAMAS, JEWELER

Šveicariški ir geriausi Amerikos laikrodžiai
Laikrodžių taisymas. Brangenybės. Įvairus dovanų pasirinkimas.

7007 Superior Ave. Greta Ezella Theatre
Telef.: EX 1-3969. Butė: WA 1-2354

Wilkelis Funeral Home

Valdžios pripažinta laidotuvių direktorė

Aldona Wilkelis - Wirby

Pilnas laidotuvių patarnavimas

—HAMMOND VARGONAI PER SERMENIS—

6202 SUPERIOR AVE.

HEnderson 1-9292

JAKUBS & SON FUNERAL HOME

Vėsinamas oras Jūsų patogumui

Della E. Jakubs & William J. Jakubs
Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai

25 metal simpatingo ir rimto patarnavimo
6621 Edna Avenue ENdicott 1-1763

INCOME TAX UŽPILDYMOI

jau tik 30 dienų

Income tax pildo.

Paul P. Chalko ir John T. Apanavitch

DIRVOS PATALPOSE
6820 Superior Avenue

Kreiptis: antradieniais, trečiadieniais ir ketvirtadieniais nuo 7 iki 9 val. vak. šeštadieniais — tik iš anksto susitarus.

Redakcijos ir administracijos adresas — DIRVA, 6820 Superior Avenue, Cleveland 3, Ohio.—Telefonas: ENdicott 1-4486. Redaktorius Balys GAIDŽIONAS (buto telefonas: GARfield 1-7406).

KAIP PASIELGTI?

Prasidėjo rinkliavos laikas Lietuvos laisvės kovos dartinis finansuoti. Vasario 16 dienos minėjimui — pradinis ir svarbiausias tos rinkliavos laikotarpis. Iš esmės klausimas aiškus — reikty padaryti viską, kad rinkliava kogeriausiai pasisektų. Tačiau dėl visiemis žinomų priežasčių yra susidariusios nuotai, kuriose pasireiškia abejojimai: ar šiemet aukosime bent tiek, kiek kitais metais?

Yra karštų galvų, jau šaukiančių, kad, girdi, kažkoki taautos priešai pradėjo agitaciją prieš aukojimą. Iš tikrųjų tokios agitacijos nėra, jei neskaitysimės stalininių pataikūnų mūrmėjimo, kuris visada buvo, ir j kurį susipratę lietuviai niekad nekrepdė. Abejonės išskyla savaime, be jokios agitacijos, tik stebint, kas dedasi. Klausimas — ar toms abejonėms pasiduoti, ar su jomis kovoti?

Paprasta deklamacija apie patriotines pareigas nėra atsakymas į tą klausimą. Pasvarstykimė jį vėliau šaltai, ramiai ir, kiek įmanoma, iš visų pusių.

Piniginė rinkliava, ypač čia, Amerikoje, jau seniai yra įprasta laikyti ne tik tai dosnumo reiškinys, bet taip pat lyg ir savotišku plebisitu. Dažnai girdėti, kad, jeigu kas kokiam tikslui surinko daugiau pinigų, tai pasidžiaugia susilaukęs ir didelio visuomenės pritrimo. Tai nėra neteisingas visuomenės nusistatymo mastas. Bet jeigu taip, tai tada, norint gero rinkliavos pasisekimo, reikia ypatingai susirūpinti, kad būtų tas pritrimas, kad būtų pasitenkinimas vykdymu uždavinių, kuriems rinkliava daroma, kad būtų pasitikėjimas, jog tie uždaviniai pagal visas galimybes atlikti ar bent besistengiami atlikti kointinkamiausiai.

Pritrimu patiems tikslams niekas neabejoja. Jis tikrai yra. Bet su pasitenkinimu bei pasitikėjimu vykdymo būdais kiek silpniau...

P. J. Brazaičiui vienas iš spaudos atstovų patiekė klausimą — kam Vlikas skiria daugiau energijos: ar Lietuvos laisvinimo reikalams, ar tik to paties laisvinimo organizaciniam klausimams? Jis mikliai tą klausimą atkreipė atgal — pačiai spaudai. Lyg spauda būtų kalta, kad Vlikas įklimpo organizaciniuose klausimuose. Jei, esą, spauda mažiau tuo rūpintis, tai ir Vlikas mažiau tam energijos turėtų išieškoti...

Čia būtų vietoje paklausti: ar įvykiai yra spaudos atvaizdas, ar spauda yra veidrodis, kuriame atspindi įvykiai? Rodos, dviejais j šį klausimą neįmanoma atsakyti. Ligšiol visiems būdavo savaime aišku, kad spauda yra gyvenimo veidrodis. Tad nukreipimas atsakomybės spaudai už keblumus Vliko darbe yra tik burnojimas ant veidrodžio, kam jis parodo veidė atsiradusias lūkesis...

"Raukšlės" Vliko veide, paskutiniu laiku aiškiau matomos spaudos veidrodyje, — tai viena priežastis, dėl kurios atsiranda minėtos abejonės.

Kita priežastis — Amerikos Lietuvių Tarybos viršūnių nereikalinga ir nepateisinama izolacija nuo visuomenės. Argi taip jau būtų sunku sudaryti daugiau kontakto su organizacijomis, kurios sudaro pačią Ta-

rybą? Argi jau taip būtų sunku atskaitomybės kontrole sutvarkyti pagal visiška pamatuotus ir racionalius pageidavimus? Argi taip jau sunku būtų išlaikyti sąmatas apsvastyti bent su tuo nedideliu būreliu visuomenės atstovų, sudarančių Tarybą? Ar taip jau neįmanoma, informuojant bent didžiųjų organizacijų atstovus apie sumanymus, apsvastyti su jais ir numatomų darbų planus? Juk čia nereikalaujama kažkokių negalimų dalykų, nėra kokių tuščių priekabų, tik primenama, kad visuomeniškame darbe reikėtų laikytis įprastos, natūralios ir jame reikalingos tvarkos.

Jei Vliko "raukšlės" išlyginti — gal ir ne taip greit įvykdomas uždavinys, tai bent jau Tarybos veikloje šiuos trūkumus pašalinti galima gana greit. Nors kad šis mostas būtų parodytas rinkliavos vykdymo pradžioje — ir tai jau daugelis abejojimų sumažėtų!

Jei nei to nebūtų norima padaryti — tada kam gi rūgoti ant kokių nors "agitatorių"? Juk tokiu atveju pavojingiausi agitatorium prieš rinkliavos pasisekimą liktų ne kas kitas, kaip patys jos organizatoriai...

Jau yra pasirodę žinių, kad vienoj kitoj vietoj rinkliavos komitetai galvoja — aukų tai surinkti kiek galima daugiau, bet jų nesijūti nei Amerikos Lietuvių Tarybai nei kam kitam, o deponuoti jas banke ir laukti, kol "susitvarkys"... Tuo norima parodyti, kad, jeigu jau tai "plebisitas", tai žinokite: pačiam tikslui mes be svyravimų pritariame, bet tokiame vykdymui, koks yra — ne.

Ar tai yra tinkamas būdas nusistatymui reikšti?

Visų pirma — toks "sulaikymas" nėra didelė naujiena. Nežinia kodėl, ir ligi šiol kai kurie ALT skyriai ar kiti panašūs komitetai turėjo paprotį ne visada tuojau surinktas auksas persiųsti, kur priklausio. Pavyzdžiui, berods j kankurais rytines valstybes, esą, pats indininkas iš Chicago važiuo tik rudens pereinamais metais tokių nepersiųsti, deponuotų sumų pasiimti... Tai visai netikėtas paprotys, vėrčiau tik be reikalo eikvoti dalį surinktų lėšų. Maža to: "Naujieji" berods pirmosios paskelbė pasiteiravimą iš Philadelphiajos, kur paklydo beveik 1000 anais metais surinktų dolerių. Pasiiteiravimas paskelbtas, bet atsakymo j tą klausimą dar ne girdėti.

Su tokiais "deponavimais", vistiek, kokiais sumetimais jie bebūtų padaryti, irgi gali panašiai atsitikti. Vargu ar aukotojai galėtų su dideliu pasitikėjimu pažūrėti j tokius užsimojimus tokiais deponavimais ką nors "pamokyti" ar kam "pagrasyti"...

Reikalas yra per daug rimtas. Su "pagrasymais" ar "pamokymais" jį spėsti nepritiktų. Reikėtų dar kartą atsižvelgti j tai, kas visame šitame reikale stovi augščiau už tuos visus nesusi-primėlius Tarybose, Vlikuose, Diplomatoj ir t.t.

Juk vistiek, kad ir teisčiausiu pamatu vienaip ar kitaip sulaukymėm savo paramą tam neabejotinai būtinam darbiui, kuriam visi pritariame, tai tas "pamokymas" atsilieptų galv gale ne tiek j artimuosius taikinius,

kiek j galutinį: atsilieptų Lietuvos reikalui. O šiam reikalui įskaudinti — katras gi norėtųmė?

Todėl galv gale darykime išvadą: šiandien galimybės kovoti dėl Lietuvos didėja, uždaviniai daugėja ir todėl remti reikia ne gausiau, nei ligi šiol. Remti tenka tais pačiais būdais ir keliais, kurie yra sudaryti, nes kitų dar nėra, o atidėlioti — negerai!

Tačiau: ŠI KARTĄ KREIPIMASIS TURS BŪTI ABIPUSIS.

Ligi šiol vadovybė kreipdavosi j visuomenę pagalbos ir talkos. Ją kreipimasis reikia plačiai, nuoširdžiai atsiliepti. Bet ir iš savo pusės kreipkimės j vadovybę — kad ir ji atsižvelgtų j visuomenės norą, kad nepasiliktų kurčia jos pageidavimams. Jei ligi šiol tie, kuriems lemta veiklai vadovauti, gražiai dėkodavo plačiai visuomenei už paramą, kreipkimės j juos, kad šį kartą būtų ir visuomenės sudaryta proga pasakyti aciu vadovaujantiems už tinkamą susitvarkymą! Duokime dar kartą progą pasireikšti gerai valiai!

VLIKO DELEGACIJOS DERYBOMS SU MIN. S. LOZORAČIŲ VESTI PAREIŠKIMAS

Pastaruoju laiku Amerikos lietuvių periodinėj spaudoje tilpo eilė straipsnių, kuriuose pasisakoma dėl VLIKO vėstų su p. Lozoračiu derybų, dėl susitarimo vertinimo, ir prie progos įsikišoma susidariusios padėties kaltininkų. Pav. "Draugas" straipsny "Lietuvių Vienybės Klausimu" (Nr. 288 iš 10. XII. 51) sako: "Mūsų turimomis informacijomis kalčiausia bus toji VLIKO delegacija, susidedanti iš visų grupių atstovų, įmant ir tautininkus, kuri tikrai blogai atstovavo savo organizacijai, nes sutiko priimti tokį susitarimo tekstą, kuriuo faktiškai buvo norima VLIKą likviduoti... Pagaliau kalčiausias yra prieškalikiškiosios VLIKO grupės, kurios lapkričio 18 d. atmetė VLIKą pridėtas pataisas prie susitarimo".

"Darbininkas" straipsny "Kieno vardan" (Nr. 48 iš 9. X. 51) labai griežtai balsu klausia: "Kieno vardan VLIKO atstovai (Norkaitis, Makauskis, Kaminskis, Šidiškis) pasiryžo nuvertinti VLIKą?"

Nesiimdami susitarimo vertinti ir nesileisdami kaltininkų įieškoti, žemiau pasirašijusieji laiko savo pareigą visuomenei paaiškinti, kaip derybos vyko.

1. Deryboms su p. Lozoračiu vesti VLIKas paskyrė tokios sudėties delegaciją: Dr. P. Karvelis, J. Norkaitis, J. Makauskis ir T. Šidiškis. Kandidatais paskyrė prof. J. Kaminską ir prof. Brazaičių. D-rui P. Karveliui dar prieš deryboms prasidėdant išvykus, jį pavadavo prof. J. Kaminską. Po dviejų derybų dienų, J. Kaminskui išvykus j Rastatą emigracijos reikalais (apie tai Kaminskis iš anksto VLIKą įspėjo), jį pavadavo prof. J. Brazaičius. Trys delegacijos nariai — Norkaitis, Makauskis ir Šidiškis — derybose dalyvavo visą laiką. Susitarimą pasirašė: Norkaitis, Kaminskis, Makaus-

LONDONO KONFERENCIJA

— Svarbiausias mano kelionės j Europą uždavinys buvo dalyvauti Londone įvykusioje Europos Sąjūdžio Konferencijoje. Pagrindinės žinios apie ką jau yra pasirodžiusios mūsų spaudoje. Gal dar būtų pravartu pabrėžti, kad toje Konferencijoje dalyvavo ne vien savo išlaisvinimu iš komunistinio viešpatavimo suinteresuotųjų, bet taip pat ir laisvųjų, ne tik mažųjų, o ir didžiųjų tautų atstovai, neišskiriant nei prancūzų, nei vokiečių ir, žinoma, anglų, kurie buvo ne tik konferencijos dalyviai, bet ir svertingi šeiminkai, suteikę konferencijai puikias sąlygas ir rūpestingai ją globoję.

Suprantama, tai buvo ne oficialių atstovų, o tik politinių veikėjų, Europos vienybės sąjūdžio skatiniojų konferencija, kurie patys, deja, daugeliu atveju tuo tarpu dar nėra savo vyriausybų įsipareigojimų reiškęjai, bent kiek tai liečia laisvuosius Europos kraštus. Tačiau džiugu, kad visų kraštų delegacijos buvo tikrai solidžios, sudarytos iš atitinkamų kraštų politiniame gyvenime žinomų ir autoritetingų asmenų. Tati labai padidino Konferencijos svorį ir ne tik man, bet, regis, ir visiems dalyviams paliko įspūdžio žymiai stipresnio, negu buvo tikėtasi j ją vykstant.

Pažymėtina taip pat, kad šios Konferencijos ryškiausiai gaida buvo kaip tik pavergtųjų tautų išlaisvinimo reikalui.

Visos rezoliucijos nukreiptos j tą uždavinį. Kultūrinės, ekon-

V. Sidzikausko pareiškimas spaudos atstovams

minės, socialinės ir jaunimo komisijų rezoliucijos — visos paskirtos pareikšti tam, kaip vaizduojamas išlaisvintųjų tautų gyvenimo atkūrimas šiose srityse. Šios rezoliucijos susilaukė visiško pritrimo ir iš politinių sluoksnių, kiek tati galima spėsti pagal atsiliepimus spaudoje. Šiokių tokių abejojimų tuose sluogsnuose galėtų būti pastebėta dėl konferencijos politinės rezoliucijos. Konferencija, tiesą sakant, neturėjo net komisijos politinėms rezoliucijoms svarstyti. Tačiau dalyviai jau tarsi negalį tuo reikalą tylėti. Tad rezoliucijos projektai pateko tiesiog bendrajai rezoliucij komisijai, kuri tuo būdu virto kaip ir politinė komisija.

Politinės rezoliucijos pagrindinė mintis yra tokia, kad Europa siekia susivienyti, bet ji negali to pasiekti, būdama perskirta geležinės uždangos, neturėdama visose savo dalyse tikros laisvės ir tikros taikos. O laisvės ir taikos, taigi ir Europos vienybės, negalės būti tol, kol Vidurio ir Rytų Europos tautos nebus grąžinta jų valstybių nepriklausomybė ir tikra žmonių laisvė tose valstybėse. Kitaip sakant, dabar

pavergtųjų tautų išlaisvinimas yra būtina sąlyga tikrai taikai Europoje susilaukti.

Suprantama, kad oficialūs politikai dar nedrįsta irgi šitaip klausimą pastatyti, nes nesitiki, kad Maskva sutiktų tokią sąlygą patenkinti geruoiu, neverčiamą karinėmis priemonėmis... Dėl to šį rezoliuciją tuose sluogsnuose galėjo susilaukti kritiško vertinimo, kaip, gal būt, nerealių vilčių teikimas pavergtosioms tautoms. Bet iš kitos pusės, tai yra visai realistiškas padėties įvertinimas, atviras klausimo pastatymas. Čia nekalbama apie priemones, apie šiandien turimas galimybes tiksliai pasiekti, bet teisingai išreiškiamas pats tikslas, ir to teisingumo nei atsakingieji politikai negali nuginčyti.

GERIAU BŪTŲ TEVAS...

Kai Randolphas Churchillis savo kalboje drąsiai nurodė eilę valstybių, jų tarpe paminėdamas ir Lietuvą, kurios yra virtusios aukomis žiauresnės tironijos net už Hitlerio tironiją, ir pabrėžė, kad jos turi būti išlaisvintos, mes, žinoma, pagalvojom, jog mums būtų dar mieliau tuos žodžius jau dabar girdėti iš tėvo lūpų, negu iš sūnaus, bet vis dėlto ir tas pareiškimas jau yra

bendrai nusistatoma. Tiek pasiektos susitarimo klausimai, tiek ir ginčijamieji buvo aptariami visai konkrečiai, svarbesniems punktams bendrai nustatant ir jų redakcijai. Pats susitarimo teksto projektas buvo bendrai, tekstualiai apsvastytas ir bendrai aprobuotas. Tas pat buvo padaryta ir su komunikato tekstu. Vienintelį esminį dėl susitarimo rezervą yra padaręs VLIKo pirmininkas, stodamas už tai, kad jei ne susitarimo tekste, tai bent derybų protokole būtų pasakyta, jog derybų eigoje nebuvo apie tai, kas yra diplomatinio šefas, kas yra užakcentuota pasitarimų III-me prot. iš 1951. IX. 7.

Po šių paaiškinimų mes paliekame pačią mūsų visuomenei spėsti, kiek VLIKO delegacija deryboms su p. Lozoračiu vesti yra smerktina už jai pavestą uždavinio atlikimą.

Delegacijos Pirmininkas: (pas.) J. Norkaitis. Nariai: (pas.) J. Kaminskis, J. Makauskis, T. Šidiškis. 1952. I. 30.

nemaža pažanga ir parama mūsų viltims.

REIKIA DAR PASITEMPTI

— Reikia, deja, pastebėti, kad mūsų visų pabaltiečių padėtis Europiniame Sąjūdyje, kaip ir apskritai Europos politinėse sferose, vis dar yra nevisai patenkinama: vis dar mes tęs esame lyg jaunesniųjų ir neprisigvenusių brolių vietoj. Čia, Amerikoje, tuo atžvilgiu padėtis jau geresnė, nes čia jau beveik visur mes jaučiamės lygioje padėtyje su visais.

Tiesa, Konferencijoj ir estų atstovas p. Rei, ir latvių — p. Čakste, taip pat ir aš pats, turėjome progos padaryti savo pareiškimus, pasakyti kalbas plenumo, o man dar teko pirmininkauti ir vienai iš komisijų, būtent jaunimo reikalų komisijai, tačiau ne vienu atveju, kur viena kita delegacija turėjo progos net dvigubai pasireikšti, mums nei vienam iš pabaltiečių tokios progos nebūdavo. Reikėd padėti nemaža pastangų, kad ir Europoj mūsų vardas atsidurtų vienodame lygyje su kitų tautų vardais. Nes mums gi svarbu, kad ten, kur rūpinamasi pavergtųjų tautų likimu, mes visada būtumėm reikiamai atmenami. Kiekvieną atveju mūsų gausios delegacijos dalyvavimas kalbamoje konferencijoje, rodos, bus jau kiek tiek prisidėjęs prie pagėdaujamų pažangos toje srityje.

IR PRANCŪZAI NENORI ATSIILIKTI NUO AMERIKOS

— Vienas iš žymesnių konferencijos atgarsių, mano nuomone, yra prancūzų pasiryžimas ir Prancūzijoje įkurti panašią organizaciją, kaip yra Laisvosios Europos Komitetas Amerikoje. Būdamas Paryžiuje patyriau, kad šiomis dienomis tokia organizacija ten jau pradės viešai veikti. Jos pirmininku bus žinomas prancūzų politikas, buvęs ministeris pirmininkas dabar parlamento narys Paul Reynaud.

-LONDONIEČIŲ KLUBAS

—Po Konferencijos Londone teko dalyvauti pasikalbėjime su

vietos lietuvių būreliu vadina-mame politiniame klube, kur dr. Karvelis iš Vokietijos, dr. Bačkis iš Prancūzijos ir aš iš Amerikos padarėme pranešimus ir atvirai pasikeitėme nuomonėmis su londoniečiais. Pažymėtina, kad tame klube dalyvauja viso-kvi politinių linkmių asmenys ir atvirai diskutuoja rūpimus klausimus.

MOSŲ STUDENTAI STRASSBOURGE

— Prancūzijoje teko lankytis ir Strassboure, kur turėjau progos matytis su Laisvosios Europos Komiteto stipendininkais studentais lietuviais, kurių ten tuo tarpu yra penki (latvių ir estų po vieną). Buvo progos įsitikinti, kad jie ten turi tikrai geras studijavimo sąlygas ir Universiteto vadovybės yra gerai vertinami. Šiuo metu rūpinamasi parinkimu profesorius, kuris būtų drauge ir tų studentų globėju. Čia kiek keblumo sudaro ir ta aplinkybė, kad tokio profesoriaus reikalaujama jaunesnio amžiaus asmens.

VLIKAS RYZTASI KONSOLIDUOTIS!

— Pagaliau teko lankytis ir VLIKO būstinėj. Svarbiausia naujiena iš ten bene bus šis VLIKO priimta rezoliucija:

"Išskausp vakar dienos posėdyje padarytus pranešimus ir turėdamas galvoje reikalingumą suintensyvinti bei suderinti Lietuvos laisvinimo veiklą, VLIKas nutarė eiti grupių konsolidacijos VLIKE, sustiprinant VLIKE veiksmingumą, reprezentatyvumą ir darbingumą, pertvarkant Vykdomąją Tarybą ir siekiant visų aktualių klausimų išsprendimo".

Penki VLIKO nariai yra formaliai padarę pastabą j protokolą, kad "reprezentatyvumo" sąvokoje jie tarp ko kita suprantą ir Mažosios Lietuvos Tarybos atstovo dalyvavimą VLIK.

Šios rezoliucijos vykdymo konkretų planą dabar ruošia Vykdomoji Taryba. Buvo pasirūžta, kad per mėnesį laiko ar net ir greičiau rezoliucijoj numatytoji reorganizacija būtų suplanuota ir įvykdyta. Kaip tati seksis, turėtų parodyti netolima ateitis.

Tautinės Sąjungos namų atidarymas Bostone

Vasiliauskiene ir kt.

Bostonos Tautinės Sąjungos skyrių nariais gausiai papildė brocktoniečiai. Jie, vadovaujami energingio visuomenininko Ant. Bačiūlio, įstojo j Bostono skyrių ir nuoširdžiai talkininkavo namų remontą vykdanč.

Naujuose Sąjungos namuose didžiausį judėjimą sudaro skautai. Jų Bostone yra per 200. Skautams vadovauja Končius, o skautėms Barmienė.

Tautinės Sąjungos namuose prieglobstį nori gauti ir Bostono lietuviai sportininkai. Jų vyrų choro repeticijos jau vyksta Sąjungos namuose.

Tautinės Sąjungos skyrius, drauge su skautais, vasario 22 d. Sąjungos namuose rengia jdomų Užgavėnių vakarą.

Vasiliauskiene ir kt.

Bostonos Tautinės Sąjungos skyrių nariais gausiai papildė brocktoniečiai. Jie, vadovaujami energingio visuomenininko Ant. Bačiūlio, įstojo j Bostono skyrių ir nuoširdžiai talkininkavo namų remontą vykdanč.

Naujuose Sąjungos namuose didžiausį judėjimą sudaro skautai. Jų Bostone yra per 200. Skautams vadovauja Končius, o skautėms Barmienė.

Tautinės Sąjungos namuose prieglobstį nori gauti ir Bostono lietuviai sportininkai. Jų vyrų choro repeticijos jau vyksta Sąjungos namuose.

Tautinės Sąjungos skyrius, drauge su skautais, vasario 22 d. Sąjungos namuose rengia jdomų Užgavėnių vakarą.

Ar jau įstoja j VILTIK draugiją?